

נטיעה שזר שפחה

[מניח ה:]

♦ לקט תולדות חייו סיפורים עובדות ואמדות מהאי חסידא ופרישא הגאון החסיד רבי נטע ציינורט זצ"ל ♦

נטע שפחה

פרקי מבוא יחוסו ותולדות חייו (א)

אביש ציינורט מוישניצא, שהיה מתלמידיו של הרה"ק החוזה מלובלין וניהל עדת קדשו בעיר וישניצא, שם נסתלק זקן ושבע ימים, כשהוא קרוב למאה שנים, והוא היה הראשון שנקרא בשם המשפחה "ציינורט" וכידוע הסיפור שכאשר גזרה המלכות שעל כל א' וא' לקבוע שם משפחה עבורו ובני משפחתו ושליחי המלכות עברו מבית לבית לשאול איזה שם משפחה רוצים. וכשהגיעו אליו ושאלוהו היה עסוק בתלמודו, ולא הבין ולא ידע מה ששואלים ומבקשים ממנו, וכשראו שאין הם מסתדרים עמו, שאלוהו מה אתה לומד, ענה ואמר, תורת ה', ושאלוהו מה זה, ענה והסביר להם כי ה' נתן לנו על הר סיני עשרת הדברות ובל"א "צען ווערטער" וכשרצה להמשיך להסביר להם, עצרו בעדו ואמרו טוב, שמענו ממך שאתה עוסק ב"צען ווערטער", ועל שם זה קבעו שם משפחתו "צען ווארט"...

וכנצח והמשך לבית קדוש ונשגב זה, אשר יסודותיו חצובים מהררי קודש ומגדולי וקדושי ארץ, המשיך ר' נטע לטוות ולעבות את שרשרת הזהב, לפארה ולהדרה בכל מיני יופי והידור.

ההבטחה לאימו שקוימה בשלימות: ומסופר, כי בהיותו ילד קטן כבר שית וכבר שבע היה שובב ומשתולל מאוד, והוריו דאגו ולא היה להם מנוח מי יודע מה יהיה מה'נטע'לי שלנו, ופעם אחת כשאמו הצדקנית נבהלה מאיזה מעשה קונדס ושובבות שעשה וברוב צערה (התייפחה בבכי) התבטאה ושאלה מה יהיה ומה יגדל מן ה'נטע'לי שלנו, והוא בטוב לבו ורחמנותו, לא יכל לראות בצערה, והתייצב ואמר לה בהבטחה גמורה, אמא, עוד תראי ותיווכחי במו עיניך, שיהיה לך הרבה נחת דקדושה ממני, ועוד תראי כי כל כל האמהות וכל האבות יתברכו ויאחלו לעצמם שהילדים שלהם יהיו כמו ה'נטע'לי שלך.

אמר ועשה, הבטיח וקיים, ואכן במשך הימים, עוד בימי ילדותו הקטנים התחיל להתייצב ולהתעלות על במתי התורה והיראה, כששוקד על תלמודו בהתמדה רבה וגומע דפי גמרא ושולחן

(1) ב"ט כסליו תרפ"ח, נולד הבן הראשון להגה"ה ר' חיים יצחק יהושע ציינורט ז"ל, משופריא דקרתא דירושלים, איש חסיד ותלמיד חכם ממופלגי וחשובי אברכי ירושלים, ולאמו הצדקנית מרת ברכה ע"ה בתו של הרה"ה ר' דוד אריה בריזל זצ"ל, וייקרא שמו בישראל משה נתן דב ע"ש זקנו הרה"ק ר' נטע'לה וויעליעפולער ז"ע, חותנו של זקנו הרה"ה ר' דוד אריה. [ו"משה" כנראה ע"ש זקנו הרה"ק ה'ישמח משה' ז"ע חו"ז של זקנו ר' נטע זצוק"ל]

(2) זקנו הרה"ה ר' אברהם אביש ציינורט, אף הוא מנכבדי וחשובי העיר הק' ירושלים ת"ו חתנו של הרה"צ ר' אריה מרדכי רבינוביץ זצ"ל נכדו של הרה"ק היהודי הק' מפרשיסחא ז"ע ובנו של הרה"ק ר' יהושע אשר מפוריסוב ז"ע - ר' אביש היה מסתופף בצילם של אדמו"רי גור ופילץ, שאליהם התקרב דרך החסיד הידוע הרה"ה ר' משה קאצקער שהיה חסיד נלהב וסחף עמו חסידים ואנשי מעשה מארץ הקודש. ומסופר כי בשנה ראשונה לנשואיו נכספה נפשו של ר' אביש לערוך נסיעה לרבותיו הק' ולא היה לו מספיק כסף, עד שזוגתו הצדקנית התנדבה למשכן את תכשיטיה וכך עלה בידו לנסוע להסתופף בצילם הק' של הרה"ק השפת אמת ז"ע מגור ולהרה"ק השפתי צדיק ז"ע בפילץ.

(3) אבי זקנו היה הרה"ה ר' יוסף ציינורט זצ"ל שעלה לארץ ישראל מקראקא שם היה גר, ומקושר לרבו הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע שהוא פקד עליו לעלות לארץ הקודש ולהשתקע שם. [הרה"ה ר' יוסל היה חותנו של הרה"ק ר' שמעון נתן נטע בידרמן מלעלוב ז"ע בנו של הרה"ק ר' דוד בידרמן מלעלוב ז"ע, ואביהם של הרה"ק ר' משה מרדכי מלעלוב והרה"צ ר' יעקב יצחק זצ"ל].

(4) הרה"ה ר' יוסל היה בנו של הרה"ק ר' יצחק מוישניצא זצוק"ל שהסתופף בצ"ק של הרה"ק החוזה מלובלין זיע"א.

והרה"ק ר' יצחק מוישניצא היה בנו של הרה"ק ר' אברהם

ערוך בצמאון ובשקיקה ומתעלה במעלות התורה והחסידות יותר ויותר ללא הפסק.

יגיעת התורה בילדותו

והיה מספר הרה"ח ר' מיכל רבינוביץ, כי ר' נטע בילדותו היה יושב בבתי כנסיות שבירושלים ולומד בשקיקה ובהתמדה דף אחרי דף, כשמעיין ומשתדל להבין היטב, בלי לרמות עצמו, וכל שאלה שלא מצא לה תשובה היה מקיים בעצמו מאמר התנא ולא הביישן למד, והיה ניגש אל הלומדים שישבו בביהכ"נ ושאל אותם פשט, ואם לא הבין חזר ושאל, עד שבא על סיפוקו.

וכבר באותם הימים ראו עליו הת"ח כי הילד הזה לומד בעמקות ובהבנה ישרה וחותר להגיע אל האמת, ואינו מוותר על שום פרט וכל אשר בידו עושה כדי להבין היטב, וע"כ ניגש ושאל כל דבר הקשה, עד שעלתה בידו הסוגיא בשלימות וכהלכתה. וכמו שסיפר פעם הוא עצמו, שלמד בילדותו בבית הכנסת חב"ד שבמאה שערים, שם ישבו ולמדו רבים מתלמידי חכמים שבירושלים דאז, והוא ניצל את כל א' וא' מהם ע"י ששאל להם פשט, כל דבר שאל לת"ח אחר ועי"ז היה לו קשר עם כל הת"ח הלומדים שם.

מס' נדרים - שלשים דף בימי שישי

והיה הוא עצמו מספר כי המסכתא הראשונה שלמד בילדותו מחוץ לסדרי התלמוד תורה בעצמו, היה מסכת נדרים, ואביו קנה לו במיוחד גמרא נדרים, שלמד וחזר ע"ז עד שהבינה היטב, וגמר כל המסכתא, ואחרי גמרו עשה לעצמו סדר חזרה, כשהוא לומד וחוזר כל יום ששי כשלושים דף גמרא, כך שבמשך ג' שבועות היה גומר לחזור על כל המסכתא וכך חזר ע"ז במשך תקופה וכל ג' שבועות בימי ששי גמר כל המסכתא.

למד רוב הש"ס בילדותו

ומספר בנו הגה"ח ר' א. א. כי עוד בילדותו לפני הבר מצוה ברוב התמדתו עבר על רוב הש"ס, ולמדה היטב, ברוב אהבת תורה שכבר בערה בו בימי ילדותו והתמדתו החזקה ובנצלו עד תום את כשרונותיו המבורכים.

וכל היום ישב בתורה ועבודה בת"ח חיי עולם שם למד רוב שנות בחרותו וילדותו, כשכל חביריו מכירים ורואים כי זה הילד נועד לגדולות, ברוב התמדתו ואצילותו המיוחדת והנהגתו המופלאה בכל הענינים.

לימוד שו"ע או"ח ויו"ד ונו"כ בעיון רב בבחרותו

בשנת ת"ש, כשמלאו לו י"ג שנה, ואז היתה שנה קשה מאוד, עקב מלחמת העולם השנייה שפרצה אז במלא עוזה, והעיר ירושלים היתה עטופה ברעב, ונוכח המצב הקשה הגיע סך הדורון דרשה שקיבל ב"בר מצוה" שלו לסכום פעוט, ובסכום זה ביקש לאביו שיקנה לו שולחן ערוך יורה דעה, ובשולחן ערוך זה שקד יומם ולילה במשך שנתים ימים אחרי הבר מצוה, בהתמדה נדירה.

במשך הזמן הזה צבר לעצמו עוד פרוטות, עדי שהגיעו לסך לירה, ובזה רכש גם שולחן ערוך אורח חיים, עליו הגה ושקד

ביגיעה עצומה, וכ"ז מחוץ ללימוד סדרי הישיבה עליהם לא וויתר. **ואכן** משחר טל נעוריו היה מוכר וידוע כבעל היקף הלכתי עצום, וחכמי ירושלים דאז העידו עליו כי שו"ע אורח חיים עם מג"א ט"ז ופרי מגדים ועוד, ויורה דעה עם ש"ך ט"ז ופמ"ג היו אצלו כמאן דמונה בקופסא, וכן ספר שולחן ערוך הרב ושאר אחרונים שהגה בהם אלפי שעות, היו אף הם שגורים על לשונו ובקי בהם בבחירות רבה ומאירה ובבקיאות עצומה. ובשנים המאוחרות למד הרבה גם בספר משנה ברורה, ובמיוחד היה משתעשע בחידושים הרבים שראה שם שלא ידעם מקודם, עד שבמשך הזמן היה בקי גם במ"ב וביאור הלכה וכו'.

בישיבת כפר חסידים

בבחרותו למד תקופה מסוימת בישיבת כפר חסידים. היה זה בשנותיה הראשונות של הישיבה שחיפשו בחורים מיוחדים שיחקזו וייסדו את הישיבה, ובאו אז אל הגה"ח ר' יהושע, היות שיש לו ב' בחורים מופלגים ר' נטע ור' יוסל, שיואל לשלחם לישיבה. וא' מהדברים שאמרו לו לשכנעו שיואל לכך, הוא היות הדחקות והעניות היתה גדולה מאוד, ושם בישיבה עכ"פ יכולים להבטיח לו שלחם ומרגרינה יהיו להם תמיד בשפע... ור' יהושע שלח אותם לתקופה, ואף בא לשבות שם בשבת אחת לעמוד מקרוב על הלך הרוח והאווירה שיש בישיבה.

חבריו מספסלי הישיבה לא יכולים לשכוח את גודל היראת שמים שלו שבלטה בכל פינה ובכל זמן, אם זה בעת נטילת ידים לסעודה בהקפידו על כל סרך קל של חשש חציצה ושאר הלכותיה, אם זה בתפלה או בקריאת שמע, אם זה בשמירת שבת על כל דקדוקיה ופרטותיה וכו' וכו'.

המכתב להגר"ז מינצברג זצ"ל

עודנו בצעירותו, כבר נתחבב על גדולי ההוראה ופוסקי דורו, ופעם אף הריץ תשובה שלא כדרכו, אל הגאון הגדול עמוד ההוראה ר' וועלוויל מינצברג זצ"ל בשאלה מסויימת שנגע להפריש את הציבור מאיסור, והגאון ר' וועלוויל שהתפעל ממכתבו פנה לאביו הגה"ח ר' יצחק יהושע ואמר לו: בנך נטע האיר את עיני בסוגיא עמוקה, ואכן לאור מכתב זה ביקש מהבד"ץ להוציא פסק איסור בנושא הנדון וכך היה.

אצל החזו"א זצוק"ל

לאחר החתונה נסע פעם גם לבני ברק לזכות לדבר עם הגה"ק החזו"א, והיה מתפלפל בחכמת התורה עם גאון הגאונים פוסק הדור החזון איש זצוק"ל.

לימים סיפר על א' השאלות ששאל אותו, אודות הכנסת מים חיים לכוס שהיה בו מים, ושפכס, וכרגיל נשאר קצת לחות של מים דבוקה בכותלי הכוס ואין בה כמעט ממשות, ולכן לא יוצאים המים על ידי נענוע הכוס, האם יש לחוש לבישול על ידי עירוי מים מכלי ראשון על מים קרים אלו ותשובת החזו"א היתה שלעצמו יחמיר וינגב הכוס לגמרי, ולאחרים אין צריך להעיר ע"ז, ויש להם על מי לסמוך, והיה מספר יחד עם זה, כי גם את הרה"ק ר' שלמק"ה מזוועהיל זי"ע שאל פעם אותה השאלה ואף הוא ענה לו בדיוק כתשובת החזון איש זצוק"ל.

נטיעה של שלימות

{במקום הקדמה}

שבדור האחרון, הן בהתמדתו העצומה מימי ינקות ולימודו מתוך דביקות והתקשרות גמורה אל הלימוד, הן בלמדנותו ועמקותו וישרותו אשר הפליאה את כל סובביו ומכריו, הן בחיפושו אחר האמת בכל כוחו ואין שום מונע ממנו מלחתור אחריה ומלהשיגה, הן בבקיאותו המיוחדת בכל חדרי תורה ובמיוחד בעניני הלכה שבאורח חיים ויו"ד, שבה היה בקי בכל תג ותג, הן בעוסקו בתורה בכל עת ובכל מצב בעת מלחמה ובעת שמחה בעת חולי ויסורים ובעת הליכתו ברחוב, בלילות ובימים, בהיותו רובו ככולו של המעת לעת שקוע בתורה. כשהרבה שנים למד עפ"י רוב כשש עשרה שעות ביממה, כשמדיר שינה מעיניו עד עומק הלילה, הן באהבת התורה העצומה ובהאחיבו אותה על הבריות, והן בהיותו מלמד תורה לאחרים מתוך בהירות ומסירות מיוחדת ולומד מכל אדם בהשתוקקות ובענוה ושפלות, מתוך רצון ללמוד ולידע האמת.

שלימות בתפלה

ואם בענין עסק התפלה עסקינן, בה ידוע לכל בר בי רב כי ר' נטע היה חטיבה א' של תפלה, הן בדביקותו ועמקותו בעת התפלה והתלהבותו המיוחדת הפורצת מפעם לפעם חוצה וגם כשאינה פורצת ראו עליו גיצי אש של התלהבות הבוערים בקרבו באופן נורא, הן באהבתו את התפלה ועיסוקו בתפלה במשך זמן ארוך בכל יום ויום, הן בהכנה דרבה לפני כל תפלה, הן בהתענגו על כל מלה של תפלה ומתפלל במתינות ומתיקות מיוחדת והקפדתו על כל ס"ק של הלכות תפלה בשלימות ועמידתו בתפלה ממש כבן המתחטא לפני אביו וכעבד המשרת את אדונו.

ועבודתו המיוחדת היתה מקיפה כל פרט ופרט מן התפלה, וכל ברכה וברכה, כברכות השחר והנהנין וברהמ"ז, ואשר יצר, כשבכל אחד מהם ניכרת עבודתו המיוחדת כשאינו מוותר על שום ברכה ותפלה, ובפרט קריאת שמע שעל המטה. ובכל דבר שאמר והתפלל היה נראה כאילו זו האמירה היחידה שאמר והולך לומר במשך כל היום כולו, כי כל דבר היה בשלימותו ובתפארתו.

שלימות בבין אדם לחבירו

ועל דרך זה עבודתו בעניני מדות והתנהגותו בין אדם לחבירו שהיתה מתוך שלימות ועמקות מיוחדת ומפליאה עין כל, גם

רבים רבים מבין מכריו של ר' נטע, מבין קרוביו חבריו אוהביו ותלמידיו הרבים, תלמידי חכמים יראי השם חסידים ואנשי מעשה, אלו החיים אתנו בעולם הזה ואלו אשר כבר שבקו חיים לכל חי, רבים מהם היו או עדיין מבכים מרה ומספידים את הגאון החסיד ר' נטע ומשוחחים אודותיו תמיד בכסופין וגעגועין עצומים בהתרגשות ובהתפעלות מיוחדת, ומתלהבים ומתעוררים ברגשות קודש נוראים בעת אשר נזכרים ושחים אודותיו ואודות עבודתו המיוחדת ואף משתמשים רבות בדמותו ובמאמריו ובהגיגיו ומעשיו כראי קודש ודמות נכונה ללמוד ממנו איך להתנהג ואיך להתעורר ולהתחזק בכל עת ובכל מצב בכל עניני העבודה.

וכאשר שואלים אותם מה כ"כ מיוחד בעיניכם דמותו הנפלאה של ר' נטע שכ"כ קשה להיפרד ולשכוח ממנו, ובכל עת ובכל הזדמנות נזכרים ושחים ממנו שוב ושוב, ומתפעלים ומתגעגעים כ"כ בהתרגשות ובהתלהבות ואף נתקפים מפעם לפעם ברגשי בכי ודמעות עומדות בעינים כשמספרים ומדברים אודותיו, ואף אלו שלא הכירוהו חשים ומרגישים כי כאן מדובר באדם מיוחד ונדיר ביותר והאזנים כרויות לשמוע עוד פרט ועוד פרט ומתעוררים לעבודת השם ברגשות קודש בהתלהבות ומתיקות משולבת באופן מיוחד, ואין נפשם יודעת שובע ומבקשים לדעת ולברר עוד ועוד, כשאף הם מפעם לפעמים פורצים בבכי של התרגשות והתעוררות.

זו התשובה המתקבלת מפי כולם כאחד, כל א' וא' בסגנונו ובניגונו ובפירושו המיוחד, אמנם כולם כאחד מודים ומספרים, כי ר' נטע היה דמות מיוחדת במינה נדירה ובלתי שכיחה בכלל, מיוחד ומופלא ועמוק בכל תחומי העבודה בשלימות מיוחדת ובעמקות עצומה ובפשטות נפלאה, בהיותו כליל המעלות ותל תלפיות שכל פיות וכל המעלות פונות ומתחברות אליו, והוא אדם פשוט לכאורה, לא רב ולא רבי ולא ראש ישיבה ומתהלך כאחד האדם ומזכה את הרבנים בתמידות ובמתיקות מיוחדת במינה.

כי כשמדברים מר' נטע, באיזה נושא שרק נוגעים ובאיזה תחום שדנים אודותה, בכולם היה ר' נטע מצטיין ומופלא באופן מיוחד ומעורר רגשי השתאות והתפעלות עצומים.

שלימות בתורה

אם בנושא עסק התורה, בו ידוע ר' נטע כאחד הענקים בתורה

כדי שלא לבא לידי ספק של עשיית איסור או גרימת מכשול ועבירה כל דהו לאחרים.

שלימות באמונה ובטחון

והאמונה שלו שהיתה בוקעת רקיעים ומפליאה עין כל, מעוצם וחוזק האמונה בכל עת וזמן ובכל ענין ובכל מצב, אמונה איתנה עמוקה ופשוטה הן בעת שמחה והן בעת צער ויסורים והבטחון בה' בשלימות ובשלוות נפש, ומפיו נוטפים תמיד פנינים והגיגים והדרכות נפלאות בעניני אמונה מתוך התעוררות והתפעלות המעוררת לב השומעים תמיד ובחכמה ותבונה מיוחדת מחזק לב שומעיו באמונה ובטחון.

שלימות בשמחה

השמחה שלו בכלל, ובעבודת ה' בפרט, לא ניתן להבין ולהשיג ולתפוס במוחנו והרגשתינו הדלות והעניות, כאשר גם כשהיה מוקף הרבה ביסורים ובעניות ודלות, ושאר ענינים המקשים ומצערם את האדם, ואעפ"כ השמחה והצהלה לא משה ולא נתפרדה ממנו בשום פנים ואופן, והיה אצלו פגם נורא אם אדם איננו בשמחה כי הרי זה ככופר בטובתו של הקב"ה וכמתרעם ח"ו. ובפרט השמחה בעניני עבודת ה', שהיה בעניני ממש כאוצר שלל רב כל הישג קטן ופעולה קטנה של רוחניות והחדיר והשריש השמחה זאת בכל סובביו ומכריו, עד שכולם הבינו בשכלם שבאמת אין שום מקום בעולם כלל לסימני עצבות ושברון לב וייאוש ח"ו.

שמירת ועבודת שבתות ויו"ט בשלימות

ומי מדבר כאשר הגיע שבת או יו"ט, איזה שבת'דיגע ויו"ט'דיגע הרגשה הרגישו כל סובביו וקרוביו, בהשפיעו על כולם עונג ונועם השבת ומועד, בשמחה ונועם וחוץ מיוחד, בבערו כאש יוקדת בהלכות השבת והחג ובמצוותיה ומתענג בנועם תפלותיה והליכותיה בחיות ובהתלהבות נפלאה, כשמשלב בטעמו המיוחד בין הקפדתו על כל קוצו של יו"ד מהלכותיהם ואיסוריהם, לבין השמחה. והתענוג הנפלא בכל דבר קטן הקשור ליום השבת ומועד, אשר אין ערך לשוויה ולערכה. וההרגשה שחי בה ואף גרם לאחרים להרגיש, שכל איסור והרחקה של מלאכת שבת וחג וכל טירחא סביבם, אינם אלא "מתנה" רבה ועצומה מאת הבוית"ש, שעלינו לשמוח ולהיות מאושרים בזה.

שלימות במוסר והחסידות

עיסוקו הרב ובקיאותו העצומה בספרי מוסר וספרי חסידות, אשר שעות רבות היה יושב והוגה בהם ושותה בצמא דבריהם, ומקיים הדרכותיהם ומתעורר מלשונותיהם הק' בהתפעלות ובהתרגשות מתוך אמונה ותמימות עצומה, כחסידים הראשונים, ומלמד לאחרים האיך מתפעלים ומתבוננים בעומק כונת ספרי המוסר והחסידות, ולהתעורר ולדייק בכל

בכבדו את כל א' וא' קטן כגדול קרוב כרחוק, הן במסירות לאחרים בעניני צדקה וחסד, בניהום אבלים ובביקור חולים כאלה שאחרים נמנעים מלילך, ומתוך התעמקות במחשבתו האיך ובמה להטיב ולהקל על הזולת ולקיים המצוה בשלימות, בהתרחקותו הנוראה מכל בדל של מחלוקת לשה"ר ואונאת דברים וזלזול באחרים והתחשבות תמידית ברגשותיו ובמעמדו של הזולת, וביתור על כל עניניו עבור אחרים ומבטל רצונו מפני רצון אחרים.

שלימות בשמירת וקיום ההלכה

ודקדוק והקפדתו בכל עניני הלכה על כל קוץ וקוץ ועל כל תג ותג, ובירור כל פרט ופרט על כל השיטות והאופנים עד קצה האחרון וקיומה בשלימות, והכל מתוך שמחה ואהבה עצומה, ולהחמיר בחומרות כשהם על חשבוננו, וזהירותו המופלגת שלא ליכשל בשום חשש וספק כלדהו.

קדש עצמך במותר לך

ואם ניקח את ענין קדש עצמך במותר לך אשר היה מצויין ומופלג ביותר בעבודה זו באופן מיוחד, ובפרט בשמירת עניני באופן נשגב ונורא בלי שום פשרות, גם במקום היתר גמור, והיה תובע מעצמו מאוד להשתלם בענינים אלו ולא נח ולא שקט אם הרגיש פגם כל שהו משלימות בענינים אלו, והסתפקות במועט כפשוטו בכל המובנים, ובהתנזרו מעניני אכילה ושינה ומכל עניני עוה"ז באופן מרומם ונשגב עד מאוד.

שמירת עינים

תסמונה שערות הראש מגודל שמירת עיניו הטהורות, אשר איש נקי וצדיק כמוהו, רעד וחרד כל אימת שהיה צריך לצאת לרחוב מן הנסיונות המצויים ולא נח ולא שקט עד שיהיה שמור בתכלית השלימות, בעוסקו בתורה בדרך ובריכוזו המוחלט עד שלא ראה ולא הבחין בשום אדם בהליכתו ברחוב.

שלימות ביראת שמים

והיראת שמים שלו שהיה בולט ונראה לעין כל הבאים עמו במגע, כשהוא ירא ומפחד מכל סרך קל של חטא ועון יותר מן הירא מן האש והמיתה, ויראה מיוחדת היתה זאת המשולבת ומחוברת עם שמחה ואהבה מופלגת, כשהיראה לא פוגמת בהשמחה והשמחה לא ממעטת את היראה, ומשפיע יראה על כל סובביו ומכריו, וכל רגע מימי חייו היה ניכר עליו ה"חיים של אהבת תורה ויראת שמים" בלי שום פשרות וויתורים ולא נח ולא שקט לרגע, כי כל עת ורגע היה שרוי תחת עול מלכות שמים וכובד ראש והכנעה עצומה, כשבדק על כל צעד ושעל אם אין בו חשש מכשול ועבירה על רצון השי"ת, ושש ושמח להתרחק מן הספק ומן החשש, כשכל העולם כולו אינה חשובה בעיניו אפילו כקליפת השום אם ח"ו יעבור ע"ז על דבר א' מן התורה. והעדיף לסבול יסורים ועגמ"נ נוראים

מלה ומלה ולחפש איך אפשר לקיימם.

שלימות בקבלת יסורים באהבה

קבלתו יסורים באהבה ובדומיה ובשלוות נפש מוחלטת, אף היא היתה מן הדברים המבהילים והנפלאים ביותר באישיותו הרב גוונית של ר' נטע ומעורר התפעלותם של קרוביו חבריו וידידיו ואף רופאים ומטפלים שלא האמינו למראה עיניהם ולמשמע אזניהם, כשא"א לשמוע מפיו אנחה וגניחה ודיבורי דאגה או שיספר בצערו ויסוריו מבלי להודות לה' על כל הטוב בתוך כדי דיבור.

התלהבות ואש קודש

התלהבותו היוקדת והמתוקה בכל ענינים שבקדושה, הן בעת עיסוקו בתורה ומצוות ועניני עבודה ובפרט בעת התפלה כשהוא מלא התלהבות ובוהר באש קודש הסוחפת ומשפיע על כל הסובבים, והן בעת דיבורו בקדושה מעניני תורה ומצוות ובעת שיחות מוסר וחסידות, תמיד אש ההתלהבות יוקדת ובוהרת ומשפעת על סביבו במתיקות משולבת, בהתלהבות אש של אהבה ודבקות ושמחה נפלאה בכל עניני העבודה. וגם בעוסקו בעניני הגוף ושיחת חולין הכל היה מתוך התבוננות אם זה רצון ה' וממילא היה נעשה מתוך שמחה של עשית רצון השי"ת ובהתלהבות וחיות בכל דבר ודבר.

שלימות בחינוך הבנים

ומסירותו העצומה על ענין חינוך הבנים, שלא הסיח דעתו כל ימיו מגודל האחריות והשקיע המון מחשבה ודבורים ומעשים מתוך חכמה והתבוננות מופלגת לטובת חינוך הבנים והבנות באופן נפלא ומיוחד, לכל א' וא' כפי דרכו והבנתו וטבעו, באהבה ויראה מופלגת ואיך האהיב עליהם התו"מ והזמנים המקודשים וכל דבר שבקדושה. ואף בהיותו במרחק דאג כל יום לחנוכם, הן בעצמו והן ע"י מינוי מחנכים ומשגיחים, ללא שום היסח הדעת לרגע.

ענוה ושפלות

וכשמתבוננים בענותנותו ושפלותו המופלגת, אף היא מעוררת השתאות והתפעלות בלתי שגרתית, שלמרות כל גדולתו ועבודתו התמידית, מוקף היה בחומת ענוה והתבטלות אמתית, בהיותו שפל ונבזה בעיניו ולא מייחס לעצמו שום חשיבות ומעלה, ובטל ומבוטל לפני כל א' וא' מישראל קטן כגדול, ושונא ומתרחק מן הכבוד והגאווה ואביזריהו בשיא הריחוק והתיעוב, ובפרט כשהיה מדבר מת"ח או צדיקים היה ממש בטל כעפרא דארעא ואינו נחשב כלום לעומתם, בביטול גמור כחרס הנשבר.

התקשרות ואמונת צדיקים

וכן בעניני אמונת צדיקים והתקשרות וביטול אל צדיקים

היה משמש בזה כעמוד אש ההולך לפני המחנה, כשרבים מן החסידים, הן בבאיאן והן בשאר מקומות, ראו בו דמות של חסיד אמיני הבטל באמת ובתמימות אל רבותיו ודביקותו ואמונתו והתקשרותו אל רבותיו הק' מילאו את כל יישותו וכל פרט ופרט מאורחות חייו היו מאירים באור יקרות מאשר קיבל ולמד אצל רבותיו הק', בהיותו ספוג ומשפך, הקולט לתוכו כל פירור של תורה עבודה וקדושה שהשפיעו הרביים הקדושים, ומרוה את צמאון האנשים הצמאים לדעת את ה', והתקשרותו ודביקותו וביטולו אל רבותיו הק' היה ממש כחסידים הראשונים באופן נשגב ונפלא עד מאוד.

זיכוי הרבים

וכמה גדול היה בזיכוי הרבים אשר כל רגע ורגע בהיותו בין אנשים השפיע והאיר לכל סובביו בכל מיני דיבורים שדיבר, תמיד הכניס בהם רגשות קודש של יראת שמים ואהבת ה' ותורתו ומצוותיו, באופן מיוחד של מתיקות והתלהבות משולבת, לבד משיחותיו הנפלאות המעוררות אפי' לב האבן, מגודל הנעימות ואהבת ה' ואהבת ישראל שנטפו ממנו בעת שיחותיו. ודיבוריו המתוקים תמיד מצאו מסילות ללבות ואזני השומעים ששמעו דבריו מתוך כסופין והשתוקקות עצומה ובלעו כל מלה בשקיקה ואהבה מיוחדת.

צאו וראו מה הבריות אומרות עליו

וכמה פלא הדבר, שכל מכריו ויודעיו, הן גדולי התורה רבנים וראשי ישיבות ומרביצי תורה, והן צדיקי הדור המפורסמים, מאורי החסידות בדורו, ומקובלים ומשפיעים ידועים. מורי הוראה ותלמידי חכמים חסידים ואנשי מעשה וכל בני המשפחה וכן אנשים פשוטים ואף פחותים גם זקנים וגם צעירים, מכל העדות ומכל החוגים, כל אשר הכירו אותו ושמעו עליו, הן מארץ ישראל מכל עריה ומושבותיה, והן מחוצה לארץ, כולם החשיבוהו העריצוהו וחיבבוהו באופן מיוחד והביעו התפעלותם והשתוממותם לנוכח נקיות עבודתו ומדותיו הנאצלות וענותנותו והחכמה והאמת שלו, ויגיעתו העצומה בתורה ועבודת ה', בבחי' מה שאמרו חז"ל, צאו וראו מה הבריות אומרות עליו.

שלימות בכל דבר

אצל ר' נטע לא היה שום ענין רוחני נעשה בדיעבד או בדרך אגב, אלא כל דבר ודבר נעשה בעסק גדול, במחשבה ובהתבוננות ובהכנה ובהתלהבות.

א דאוויען איז גיווען א דאוויען, לא היה שום תפלה נעשית אף פעם בחפזון, לא שחרית ולא מנחה ולא מעריב, לא בת"ב ולא בפורים ולא בעת חתונה או בעת ישיבת שבעה ל"ע, לא כשמיהר ולא כשהיה לו זמן, כל תפלה ותפלה בישוב הדעת ובתוכנית מליאה איך ואיפה להתפלל.

ועד"ז, יעדער ברכה איז גיווען א ברכה, לא היה מושג כזה לזרוק ברכה מפיו, א בענטשן איז גיווען א בענטשן, א אשר יצר איז גיווען א אשר יצר, וכן כל ברכה ותהלה, בכל עת ובכל מצב ובכל מקום שהיה, תמיד היתה בצורתה הנכונה, וברוגע ובהרגשה שעומדים עכשיו לפני ה' ועובדים אותו. וכאילו זה הוא הברכה והתפלה הראשונה והיחידה שאמר לפני ה', וכאילו זה הפעם האחרונה שהולך להתפלל ולומר דבר שבקדושה...

ועד"ז, א לערנען איז גיווען א לערנען, בין כשישב שעות רבות ע"ג הגמרא, בין כשהתיישב ללמוד שעה מועטת בזמן הפנוי, או לדבר עם מישהו בלימוד, או לענות תשובה, או פשט לשואלים, תמיד מתוך התחדשות וחיות והתלהבות, אה, הרי אנו מקיימים עכשיו מצות לימוד התורה וזוכים לעסוק בתורה הק' שהיא מתוקה מדבש ונופת צופים.

וגם כל שבת וכל יו"ט וכל שמחה במשפחה, וכל דבר מצוה, וכל חסד וצדקה ושאר ענינים שבין אדם לחבירו, כל דבר קטן כגדול, הכל היה בהתבוננות.

א טיש פון רבי'ן, א נסיעה צום רבי'ן, הכל היה תמיד בהתלהבות ובהתבוננות רבה ועמוקה, לספר סיפורי צדיקים, ולעורר או להוכיח מאן דהו, הכל במחשבה עמוקה ובחשבון נפלא האם יש גם צד שני למטבע והאם יש גם חסרון באמירה ועשיה זו.

תמיד מוכן ומזומן לעשות רצון קונו

וכך היו כל ימי חייו חטיבה אחת של התבוננות בכל פרט ופרט ועשיית כל דבר בהרגשה של העומד לפני המלך, בהתלהבות ובמוכנות תמידית של משרת ועבד נאמן העומד תמיד מוכן ומזומן לעשות רצון אדונו, ובכל רגע ורגע מוכן לחשוב מה רוצה עכשיו ה' ממני ותיכף אני מזומן לעשותו, והרגשה זו הרגישו תמיד כל מכריו בכל עת וזמן, והתלהבותו היתה פורצת מפעם לפעם ומשפיעה גם על סובביו ומכריו, כשאינו מצליח תמיד לעצור את פרץ התרגשותו והתפעלותו מן העבודה וההתבוננות התמידית והכל מתוך שמחה תמידית וישוב הדעת והתבוננות והתרוממות שלא משה ממנו בכל עת וזמן בכל מצב ומקום שהוא. וישוב הדעת וצלילות המוח מלווים כל תנועה ותנועה ממעשיו, יחד עם זריזות אמתית לכל דבר שבקדושה, ורחוק מן המהירות והבהלה, בכל עת ומצב לא נבהל ולא מיהר ולא איבד את ישוב הדעת וההתבוננות.

צפיה לגאולה ומצטער בחורבן ביהמ"ק

לא היה שום ענין של אידישקייט שלא היה אצלו במלא הרגש והעוצמה, לדוגמא ענין הצפיה לגאולה שתפס והקיף את כל ישותו ומציאותו, שבכל זמן ובכל ענין שהיה שייך, היה תיכף

מקשר ומעורר לעצמו ולאחרים ענין הצפיה והתקווה לגאולה וביאת המשיח בכל מיני אופנים ועצות איך לעורר הצפיה ולא להסיח דעת מזה.

וענין הצער והאבלות על חורבן ביהמ"ק, אם זה בימי ת"ב והאבלות כששופך דמעות כמים ומצטער על חורבן ביהמ"ק וירושלים והן בכל דיני האבלות שבימים אלו וכן בהלכות שנתקנו לזכר חורבן ביהמ"ק, בכל ימות השנה, הכל בשלימות מיוחדת ובהידור ומתוך עומק מחשבת הלב.

וכן בדיני אבלות של ישיבת שבעה ל"ע, שראו אצלו שכל פרט וכל רגע היה מתוך התבוננות עמוקו שלמות, גם בניחום אבלים אצל אחרים היושבים שבעה בדבריו שנאמרו מתוך חכמה והתבוננות עמוקה איך ומה לנחם.

וגם בענין הצער במות אדם כשר ובפרט ת"ח ויר"ש, שהיה אצלו בשיא השלימות ומלא חיות דקדושה. כשצריך לבכות בוכים, כשצריך להצטער מצטערים, כשצריך להתחזק מתחזקים, וכשצריך לחזק מחזקים. תמיד ראו שהתורה וההלכה שולטת על הרגש וההחלטות מתקבלות לפי התורה ולפי רצון ה', ורגשות הלב מתנהלים גם הם ע"פ התורה.

כבוד שמים

והוא הדין הצער בענין כבוד שמים, כשבכל דבר שתלוי בו כבוד שמים, ראו איך שהדבר נוגע לו בציפור נפשו ומתוך עומק הלב מצטער ואינו מוצא מנוח כשש"ש מתחלל ח"ו, וכל אשר יכול עשה בשביל כבוד שמים. ונתקיים בו מאמר התנא "כל המרבה כבוד שמים וממעט כבוד עצמו, כבוד שמים מתרבה וכבודו מתרבה".

ישראל אשר בך אתפאר

וכן הרגשת השמחה על היותו יהודי והכבוד והיקר לכל אשר בשם ישראל יכונה, היה מפליא ונשגב עד מאוד מתוך הכרה עמוקה ונכונה בגודל ערך של כל א' מישראל. ושמחה זו בערה בו כאש להבה שלהבת קודש מתוך אמונה עמוקה בקדושת ישראל וההודאה עצומה לה' על זה, שהיתה פורצת כל גבול.

שמחה בשמחת הזולת

ועד"ז ההשתתפות בשמחת הזולת ובפרט בשמחתם של בני המשפחה, או של החברים החסידים, הכל היה "עבודה" שלימה ומיוחדת, כשמתרכז עתה בעבודה זו, שזה עכשיו רצון ה', ומתוך רגש עצום ועמוק בכל דבר. ואין שום דבר נעשה בדרך אגב או בלא התבוננות ומחשבה.

ממון ואוכל כשר

ועד היכן היתה זהירותו בממון, לא יאומן כי יסופר האיך חש על כל צל וחשש כלדהו שיש בממון אם אינו בשלימות הכשרות ובנקיון כפים גמור, והרבה עורר והתרעע על חשש

כלשהו של גזל או חשש של רבית, כשאין בזה שום פשרות.

וכן עניני כשרות המאכלים כשמחמיר על עצמו עד מאוד לברוח מכל נדנוד קל של ספק ושאלה, בלי שום ויתורים והתחכמויות. והכל בצניעות ובנקיות, הכל לשם שמים בלי שום חשבונות ופניות. וכשהיה סיבה שהבין שעכשיו רצון ה' שלא להחמיר, היה מתנהג בהתאם לכך.

מילתא דבריהותא - יראה עילאה

כשרון מיוחד משולב עם יראה עילאה היה לו להשתמש ב"חוש הומור" בכדי לעשות ליצנותיו דע"ז ולההביל ולבזות עניני תאוות עוה"ז ומחמדיה, באופן נפלא ונשגב עד מאוד, מבלי לבייש ולפגוע במאן דהו, ומאידך להראות אפסיות וסקריות עוה"ז ותאוותיה, עד הסוף.

וכן כל מיני חשבונות והרגשות של עבודת ה' ובפרט בענין השמחה בעבודת ה', היה משיג ומשפיע בדרך של מילתא דבדיחותא ושל מילתא דתמיהה, למצוא עי"ז מסילות ללב השומעים, שמטבע הדברים מתפעלים ומקשיבים יותר למילתא דתמיהה ובדיחותא, ודרך זה הכניס מסרים רבים ועורר רגשות קודש של אהבת תורה ועבודת ה' וחסידות באופן מיוחד...

חכמה ואמת

והכל היה מתוך חכמה ופיקחות עצומה בהיותו ידוע כמוח חריף וישר ועמוק עד מאוד ומבין כל דבר לאמיתו ולישרו עד עומק האמת והישרות, ורבים נהנים ממנו עצה ותושיה בכל הענינים, כשידעו שניתן לסמוך על הבנתו ועל נקיותו המושלמת מנגיעות ופניות, ורחוק מדמיונות שוא ומחשבות שקר עד קצה האחרון ממש, בכל עניני עבודתו ומדת האמת לאמתו היה אצלו עד הסוף וסלידתו וריחוקו משקר ודמיון היה עד אין שיעור. ללא שום פשרות וויתורים.

שילוב כל המעלות בכל פעולה ועשיה

ועל הכל, התפעלות מיוחדת ומעוררת פליאה והשתאות עצומה מכל מכריו, היתה המיזוג והחיבור בין כל שלל המעלות והמידות המרובות והנפלאות אשר היו בו, בהיותם משולבות בו באופן נפלא וממוזג מאוד, כאשר כל דבר וענין שהיה נתקל בו, תיכף היו מתעוררים בו כל צדדי הדבר, הן מבחי' ההלכה הן מבחי' המידות והזהירות בין אדם לחבירו והן מצד התלהבותו היוקדת והבוערת.

ובכל דבר ודבר השכיל והצליח בס"ד לחשוב ולידע מה רצון ה' לעשות בזה הזמן ובזה האופן וליזהר ולינצל שלא יהא שום דבר על חשבון השני, ובדעת והשכל להחליט

ולדבר ולהתנהג באופן המושלם והנכון ביותר שיהא שוה לכל נפש ושלם מכל הבחינות והעבודות, דבר נאה ומתקיים באופן שלא יהא שום פגם וחסרון בכל דבר טוב שעשה, ובכל כוחו להזהר שעל ידו לא ייגרם צער ועגמ"נ או בזיון לאיש ישראל גם כשהיה סיבות גדולות ומוכרחות ומוצדקות לזה, בכ"ז היה מוצא הדרך להתגבר ע"ז ולמנוע מן הפגיעה באדם וגם להשיג התועלת הרוחנית שהיה צריך, וע"ד מאמר התנא איזהו דרך ישרה... כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם, וכמו שאמרו כל שדעת הבריות נוחה הימנו דעת המקום נוחה הימנו.

מי יתן תמורתו

ועל כל זאת, רבו הגעגועים והכיסופים, של כל יודעיו ומכריו, שאינם מוצאים מרגוע לנפשם ולא ראו איש תמורתו, איש של שלימות, שיהיה מיוחד ומופלא בכל הענינים שיהא ניתן לסמוך עליו בכל הענינים, בעל חכמה ודעת ופיקחות עם מדות טובות וקדושות ושלחבת אש קודש בתורה ותפלה וכל עניני עבודה, מתוך יראה טהורה וענוה מופלגת ונקיות מושלמת וכבודו והנאתו של כל א' וא' חביבים ויקרים בעיניו, וכן כל שומע מעשה תקפו וגבורתו ועבודתו העצומה, מתמלאים באש קודש של התלהבות וגעגועים ואומרים בכיסופים מי יתן והיה איש זה בין החיים שנוכל לראות ולשמוע תהלוכות חיים של ת"ח וחסיד אמתו ולהתעורר במראות קודש של עבודת ה' אמתית.

הדבק בדרכיו ולמד ממעשיו

והנחמה פורתא שמוצאים אנו, היא בעת שמספרים ושחים אודות עבודתו המיוחדת והדרכותיו והגיגיו הנפלאים ומתארים את התלהבותו היוקדת והאש קודש שלו, שמזה נוכל גם אנו להתעורר ולהתחזק ולקבל דרך חיים ואור עבודת ה' בבחי' נגיעה במקצת.

כי אכן אורחות חיינו וסיפורי מעשיו ודיבוריו והגיגיו, מהווים ספר מוסר וחסידות בצורה מוחשית לכל א' וא' המתבונן בהם, ועל כן מה נכון הדבר לכתוב ולשרטט קווים קדושים אשר בנויים על יסוד דבריו ומעשיו, מאלו הדיבורים והמעשים המעטים שנשארו עמנו, אשר יש בהם הרבה הדרכה והתעוררות ודברי חכמה וחיזוק מתוקים ונפלאים המחיים ומעוררים את הנפש.

ובזאת נפרוס כפינו אל ה' בתפלה ובהודאה, שיהיה בעזרינו שנזכה ללקט ולהדפיס ולזכות הרבים ולא תצא מכשול מתחת ידינו, ויתקדש שם שמים על ידינו ועל ידי כל ישראל.

נטיעה של תפילה {א}

לקט עובדות והנהגות בענין עבודת התפילה

הוא עורר רגשות קודש בעת שראוהו מתעמק בתפילה ושופך לבו ומדבר אל אביו שבשמים כדבר בן אל אביו במתיקות ודביקות עצומה.

הלא למשמע אזנינו דאבה נפשינו, מי יתן ונזכה להוסיף ולחזות במראות קודש כאלו.

מקדוב ומרחוק באו לחזות בתפילותיו

ורבים וטובים היו מגיעים במיוחד להתפלל או להסתובב בביהכ"נ זכרון משה בכדי לזכות לטעום ולראות בנועם זיו מתיקות תפלתו והיו עומדים זמן רב מצפים ומתבוננים בעבודתו הק', כשכל רגע ורגע ספוג בנועם רגשות קודש, בראותם כל הזמן התחדשות והתלהבות ודביקות מחודשת והרגישו כי נכנסים עי"ז בעולם התפלה.

וכה שח הגאון ר' ק. ד. שגר בסמיכות מקום: לא הייתי מתפלל בזכרון משה כי העדפתי להתפלל במנין קבוע ולא בשטיבלאך. אמנם אחרי התפלה הייתי נכנס במיוחד לזכרון משה כדי להביט ולהתבונן בנועם תפלתו של ר' נטע, כי ראו עליו במוחש שהוא כולו חטיבה אחת של "תפלה", א שטיק תפלה, ויכלו לראות ולראות ולא התעייפו, מגדל ההתעוררות והיראת שמים שנתעוררו בכל רגע.

דביקות בתפלה

כל רואיו יעידו יגידו כי בשעת תפלתו היה כולו דבוק ושקוע בתפלתו במוחו בלבו ובכל איבריו.

וספונים בתפילותיו הקדושות והעילאיות של ר' נטע.

תפלותיו השפיעו על המתפללים ועל כתלי ביהכ"נ

ומה נפלאים דברי ריעו וידידו הגה"ח ר' אליעזר רבינוביץ בעת דברו אודות התפלות בזכרון משה, בצינו בזמנו בהתפעלות, כי נ"ל שבשטיבלאך שבביהכ"נ זכרון משה מתפללים יותר במתינות ובאריכות מאשר בשאר שטיבלאך שבמקומות אחרים והוסיף ואמר, כי נראה לו שטעם הדבר הוא היות שבמקום זה התפלל ר' נטע כ"כ הרבה שנים ואך יתכן שתפלות כאלו לא ישפיעו לטובה על כל המתפללים ועל קדושת המקום.

ג' עמודי אש בביהכ"נ אחד

ועל דרך זה מתרפק בערגה ומספר הרה"ג ר' ש. פ. א., כמה מעורר ומרגש היה לראות מדי יום ביומו מחזה נפלא ומדהים ונשגב ביותר בביהכ"נ בזכרון משה, כשנכנסו לביהכ"נ הגדול וראו בחלון אחד עומד עומד הגה"ח ר' נטע ושופך לבו בתפלתו בדביקות עצומה כשכל כולו דביקות ואש קודש. ובחלון שני עומד ידידו ורעו המופלג הרה"צ כ"ק אדמו"ר מוהרי"ם רחמיסטריווקא וצוק"ל - לפני עלותו על כס האדמורו"ת שהיה מתפלל אז בזכרון משה - וכולו דבוק בתיבות התפלה ואינו מרגיש מה קורה סביבו ופניו לוחטים באש קודש של תפלה. ובחלון השלישי עומד ש"ב וידיד נפשו הגה"ח ר' סנדר פריינד זצ"ל, שאף

על אף רב גווניותו ואישיותו המקיפה והמיוחדת במינה של ר' נטע, ושלל מעלותיו ומדותיו המצויינות והנפלאות ביותר, וגדלותו העצומה בכל התחומים והענינים, עכ"ז אם באנו בכל זאת לחפש ולהדגיש איזה מעלה ומדה התייחדה בו באופן מיוחד ובולט ונשגב ביותר, הרי זה לבטח ענין התפלה, שכזה התגלה ברוב הדרו וקדושתו, והכירו וראו זאת כל א' וא' הבא בקירבתו ובסביבתו, כי לא הצליח כזה להסתיר ולהצניע את גודל עבודתו והתלהבותו ודביקותו המיוחדת והשלהבת קודש שבערה בו בעת התפלה ללהב יצתה וליקד יקוד אש, וכל סביבתו בערה באש קודש כעת תפלתו.

הלא קירות ביהכ"נ ספוגים מתפילותיו

וכה שח אחד מגדולי ישראל (הגאון הגדול ר' שמואל אויערבאך שליט"א) בשוחחו פעם עם רעו וידידו מגדולי ישראל (הגאון הגדול ר' מענדל אטיק שליט"א) ושוחחו בביהכ"נ בזכרון משה בירושלים - במקום בו קבע ר' נטע מקום להרבה מתפלותיו בשנותיו האחרונות בהיותו גר בסמיכות מקום, ושם היה לו מנינים לרוב כאוות נפשו, שע"ז יכול היה להתפלל באריכות גדולה ולילך ממנין למנין להשלים קדישים וקדושות ואמנים באופן שלא הפסיד כלום כתוצאה מאריכות תפלתו - והגאון הגדול הנ"ל באמצע שיחתו עם הגאון הנ"ל נזכר לפתע בר' נטע שהיה מתפלל בביהכ"נ הזה, והתבטא בהתפעלות והתרגשות, מה נורא ונפלא המקום הזה שאנו משוחחים בו עתה, הלא קירות הביהכ"נ הזה ספוגים

ובפרט בעת עומדו בתפלת שמונה עשרה ראו במוחש כי אינו בזה העולם כלל וכך יכול היה לעמוד רבע שעה ויותר מבלי נוע וכלי זע, כולו דבוק ומשתפך לבו בתפלה לא-ל חי מעומק הלב בדביקות עצומה.

ובמו שכל ימי חייו הקפיד בכל כוחו לקיים כל סעיף וס"ק שבשו"ע, ללא שום הנחות ופשרות כלל וכלל, כן היה דבר פשוט בעיניו לקיים את פסק השו"ע באופן עמידת תפלת שמונה עשרה שכן נפסק (בסימן צח) המתפלל צריך שיכון בלבו פירוש המלות שמוציא בשפתיו ויחשוב כאילו שכינה כנגדו ויסיר כל המחשבות הטורדות אותו עד שתשאר מחשבתו וכונתו זכה בתפלתו, ויחשוב כאלו היה מדבר לפני מלך בשר ודם היה מסדר דבריו ומכוון בהם יפה לכל היכשל, ק"ו לפני מ"ה הקב"ה שהוא חוקר כל המחשבות.

ובכך היו עושים חסידים ואנשי מעשה שהיו מתבודדים ומכוונים בתפלתם עד שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות ולהתגברות כח השכל עד שהיו מגיעים קרוב למעלת הנבואה. ואם תבא לו מחשבה אחרת בתוך התפלה ישתוק עד שתתבטל המחשבה, וכו'... עכ"ל.

ואצל ר' נטע, אם נפסק ונכתב כן בשו"ע, הרי פשוט וברור שעליו לקיים זאת כפשוטו ללא שום פשרות וקולות, ואליהו הדברים אמורים.

איננו יודע מה זה מחשבה זרה בשמו"ע

ואכן כך מספר א' מתלמידיו ומקורביו הנאמנים הגה"ח ר' ב. מ. שהבין מדבריו של ר' נטע, בדרך אנב, כי אין לו שום מחשבה זרה בעת התפלה, וכולו סולת נקיה בעת התפלה במחשבה זכה ברורה וצלולה, כי בעת שסיפרו לו על א' מן הגדולים שבדורות הקודמים שהעיד על עצמו כמה דברים לפני הסתלקותו, וא'

מהם היה כי מעולם לא היה לו מחשבה אחרת בעת שמונה עשרה, אז הגיב ר' נטע ע"ז בפליאה ואמר כי אין הדבר נראה לו אמת, שהגדול הזה יעיד ע"ז על עצמו באופן של התפעלות וחשיבות, כי הלא דבר פשוט והלכה מפורשת היא שכן צריך יהודי להתפלל. ומאופן הדברים ונוסח וסיגנון דיבורו הבין הגאון המקורב הנ"ל, כי אצל ר' נטע זה כ"כ פשוט, שאפילו אדם "פשוט" כמוהו יודע ומבין ומקיים זאת ההנהגה שלא לחשוב שום מחש"ז בעת התפלה, וא"כ איך יכול להיות שאצל הגדול הזה היה זה דבר חידוש והתפעלות...

איננו שומע קדיש וקדושה באמצע שמו"ע

ובה סיפר הרה"ח ר' אברהם רבינוביץ ז"ל, כי ראה כמה פעמים איך שר' נטע עומד בתפלת שמו"ע והחזן עם הקהל אומרים קדושה או קדיש וכדו', ור' נטע ממשיך בתפלתו ואינו נעצר להקשיב ולהאזין אמירת הקדושה והקדיש כמו שנפסק בשו"ע ופוסקים. והיה לפלא בעיניו וחשב אולי יודע ר' נטע שיש שיטה אחרת שהוא מתנהג כשיטה זו, ע"כ הלך ושאלו איך צריך להתנהג באמצע שמו"ע כששומעים קדיש קדושה וכו', ור' נטע פסק לו הלכה כפירושה איפה צריך לעצור ולהקשיב, ואף הוא עצמו כששומע קדושה וקדיש וכו' הוא עוצר כמו שכתוב בש"ע... ואז תפס ר' אברהם והבין כי בעצם ר' נטע ג"כ עוצר להאזין ולהקשיב בעת שהחזן אומר קדיש, אלא ע"פ רוב הוא פשוט אינו שומע, כי כ"כ היה דבוק בתפלתו ולא הרגיש ולא שמע כלום.

וסיפר א' מנכדיו, כי בהיותו כבר שית שנים והתחיל ללמוד משניות בחיידר, ור' נטע, כגודל אהבת תורה היוקדת בו, התבטא בהתפעלות ובשמחה כי ב"ה יש לו כבר עם מי לדבר בלימוד כשחוזרים יחד מבית כנסת... והנה פ"א אמר לו המלמד לנכד שיבקש מזקינו ר'

נטע שיבחון אותו המשניות, והנכד ברוב שמחה והתרגשות אחרי תפלת ערבית בליל שב"ק שבקלויז בתי הורנשטיין כשכל הקהל כבר גמרו להתפלל ניגש אל זקינו ומבקש ממנו שיבחון אותו, ור' נטע עומד על יד עמודי מדרגות הארון קודש כשידיו ע"ג העמוד ועומד דומם כאבן שאין לו הופכים וכולו דבוק בתפלתו והנכד שאינו מבין כי זקינו עומד עדיין באמצע שמו"ע, כי עמד בלי שום תנועה... מדבר אליו ומבקש שיבחון אותו, והוא אינו מגיב ואינו מרגיש כלום, עד שהבחינו בדבר הבחורים שעמדו מקרוב וסילקו בעדינות את הילד והסבירו לו בנועם כי "סבא" עדיין באמצע שמו"ע ואין אל מי לדבר (להפריע לו לא היה שייך כי פשוט לא הרגיש...)

כל הקהל שותק ושומעים אותו באמרו "אור חדש"

וגם בשאר התפלה היה מתדבק ומתלהט באש קודש ולא הרגיש מה שקורה סביבו, כמו שמספרים מתפללי ביהכ"נ בבתי הורנשטיין, כי פ"א בעת שהקהל עמד בתפלת יוצר של שחרית שב"ק לפני שהחזן סיים בקול איפה שאחז וקול הקהל כבר נדם, לפתע שומעים קולו של ר' נטע שאומר בקול: "אור חדש על ציון תאיר" וכו' במתינות ובמתיקות נפלאה ולא הרגיש שכל הקהל כבר שותקים וממתינים לחזן והוא אומר אור חדש, כשכולם מקשיבים ומתענגים לקולו, ואף החזן לא העיז להתחיל בסיום הקמע שעמד בה, עד שגמר ר' נטע...

בעומד לפני המלך

ובכך מספר ר' י. א. ל. התבוננתי וראיתי אותו בשעה שהתחיל שמו"ע, וראו הרבה פעמים, כי הנה הוא מחליט כבר להתחיל כבר בתפלה, אבל אחרי כמה שניות הוא עוצר ומתבונן ומכין עצמו ושוב עוצר ומתחיל. והיה נראה כי הרגיש שעדיין אינו מרגיש מספיק הדביקות

הראויה כעומד לפני המלך ממש, ועוצר ומתבונן שוב ומתחיל מחדש, וכשנראה לו שעדיין אין זה מספיק, הוא מתבונן עוד, עד שהתחיל שמונה עשרה ונכנס לדביקות המחשבה לגמרי...

ובמיוחד ראו זאת במוצאי יום פורים כשהיה אחרי קיום מצוות היום של שיכרות, שקיימו בהידור ושלומות רב ובלילה המתין עד שיפיג יינו מעליו, כדי שיוכל להתפלל כדת וכהלכה, ובינתיים התיישב ללמוד, לפעמים למד כשעה ומחצה או יותר עד שהרגיש שמוחו צלול כבר ויכול לעמוד לפני המלך, ואז התחיל להתפלל, ואעפ"כ בהגיעו לתפלת שמו"ע היה בוחן ובודק את עצמו שוב אם הוא כבר באמת ראוי לעמוד לפני המלך, ולפעמים היה מתיישב לפני שמונה עשרה לעיין בספר זמן ניכר, עד שירגיש יותר שיכול כבר להתפלל, וכמה פעמים ראו שכבר ניגש ונעמד להתחיל שמו"ע, אבל אחרי זמן מה חזר בו, בהרגישו שאין מחשבתו מוכנת דיה להתדבק בתפלה כדת וכדין, עד שסוף סוף התחיל בתפלה, בראותו כי הוא כבר מיושב דיו ובכוחו לדבר לפני המלך כראוי.

סדר היום הרגיל בתפלת שחרית - א פשוט'עד שחרית

סדר היום של ר' נטע היה נמשך ע"פ הרוב עד לשעות המאוחרות מאוד של הלילה, כשעה 3-4, כשהוא יושב ועוסק בתורה עד אז, בהיותו מקפיד ע"פ רוב, לא לילך לישון כל זמן שיש לו עוד כח ומח לעסוק בתורה.

והרבה פעמים קרה, אשר כשרצה לעלות על יצועו לישון, פחד וחשש שמא מחמת איחור הזמן יוכל ח"ו להפסיד את זמן ק"ש הראשון, ע"כ היה משכיב עצמו אז על הספסל הקטן והקצר שהיה מונח בפרוודור הבית, שבקושי היה אפשר לשכב עליו, ובדרך הטבע לא היה שייך להימשך בשינה כלל על ספסל הלזה,

וגם להירדם עליו היה קשה, רק מחמת עייפותו המרובה נרדם ע"ז כנראה לזמן קצר, ובזה היה לבו נכון ובטוח שלא יפסיד חלילה זמן ק"ש, ואחרי שקרא ק"ש חזר לישון עוד שעה או שתיים על מטתו, עד שעה 6:30 - 6, לאגור כח לעבודת ותפלת יום החדש.

בקומו ממטתו, היה תיכף ומיד מתגבר כארי ככתוב בשו"ע ומתחיל לעבוד את בוראו בהתחדשות ובחיות מופלאה כמוצא שלל רב, לקראת היום החדש והעבודה הרבה והחביבה העומדת לפניו, מ'גייט דאווינען, מ'גייט לערנען, מ'גייט זאגן ברכות, בקיצור הולכים לעבוד את ה'.

אחרי אמירת מודה אני וברכות אשר יצר ואלקי נשמה, שנאמרו בהתעוררות ודביקות ושמחה רבה מתוך שבח והודיה להשי"ת על שהחזיר לו נשמתו וגופו בשלימות הבריאות, היה נעמד לברך ולבקש ולהתפלל ברכות התורה בכוונה עצומה ורגש רב, הן מגודל התרגשות ההודאה לה' על נתינת התורה שהיא היתה משוש חייו ועונג נפשו, והן בבקשה ותחינה רבה שיזכה להרגיש עריבות התורה ושיהיו כל יוצאי חלציו וכל בני' עוסקים בתורה לשמה.

בענין שתיה לפני התפלה, ע"פ רוב לא שתה (ואף מים לא) ותיכף אחרי ברכת התורה התיישב ברוב התרגשות ואהבת תורה ללמוד ולעסוק בתורה"ק בתחילת היום ולהכין עצמו לתפלה, ע"י הלימוד ונקיות הגוף וטבילה במקוה.

לאחר מכן, היה אומר ברכות השחר מתוך מתיקות ודביקות עצומה. ובפרט בברכת שלא עשני גוי, שנפשו יצאה בדברו ולא ידעה מנוח מגודל השמחה וההודיה על שזכה להיות מעם חבל נחלתו ית' (ויבא ע"ז פרק מיוחד) וכל ברכה וברכה בשמחה וחיות מחודשת והודאה מיוחדת על דבר זה, על פקחת העינים על זוקף כפופים וכו', כל דבר בהתבוננות מיוחדת,

ובפרט כעת אמירת השם שהיה חרד וירא בהזכרתה ככתוב בספה"ק ושמוח ומרוגש על גודל הזכיה שיוכל ילוד אשה להוציא ש"ש מפיו, יחד עם הוהירות והפחד שלא ליכשל ח"ו בהוצאת ש"ש לבטלה ח"ו או שלא בכוונה.

לאחר מכן היה מתיישב לומר פרשת עקידה, והיתה זאת עבודה בפני עצמה, ובשעת מעשה היה מרוכז ומתפעל כולו מאמירה זו עד שהיה נראה כאילו כל כולו עסוק בעבודה זו וכאילו אין עוד מה להתפלל אחרי זה, כי היה אומרה מתוך התבוננות והתפעלות ממעשה העקידה וכמו שכתבו הפוסקים להתעורר אז לזכוח כ"א את יצרו כמו שעשה אברהם ולהזכיר זכות אבות.

ואח"כ אמירת תפילת רבנו של עולם שאחרי העקידה, היתה גם היא עבודה חדשה ומיוחדת, א גישעפט פאר זיך, בהשתפכות הנפש ובמתינות.

לפעמים, אם היה לו עדיין מספיק זמן, היה שוב ממשיך להגות בתורה הק' בגמרא ופוסקים או בספרי מוסר וחסידות, והיה תקופה שהיה לו סדר מיוחד ללמוד יותר משעה תמימה בספר התניא כהכנה לתפלה.

אח"כ, המשיך באמירת לעולם יהא אדם וקרבנות וקטורת, והכל במתינות ובישוב הדעת, כשמוציא כל תיבה מפיו בבהירות ובמתיקות, מתוך מחשבה והתבוננות עמוקה בכל תיבה ותיבה, ומפעם לפעם מתפרצת נפשו בתנועות או בקולות של התלהבות והתפעלות והתרגשות, ובפרט באמירת השבחים וההודאות של לעולם וכו' - ולפעמים אם היה עוד זמן היה מתיישב ללמוד עוד קצת לפני פסוקי דזמרה.

ובפרט בעת הנחת טלית ותפילין והברכות לפניהם, מה גדלה ועצמה התרגשותו שמקיים בהם מצוות קדושות שציונו ע"ז השי"ת וגודל הקדושה שמשפיעים ומופיעים על האדם בעת

הנחתם, וממילא לא היה קץ לגודל התרגשותו ושמחתו בעת הנחתם, וראו אותו ממש כגבור חיל החגור עם כלי מלחמתו ובטוח בהם בעוז ובגבורה, כך היה נראה ר' נטע עם הטלית ותפילין, כולו שש ושמח עטור בעטרת ונזר תפארה בראשו בידו ועל גופו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך.

לאחר אמירת הקרבנות, היה תר ומחפש אחרי מנין שאומר קדיש שלפני הודו ושומע ועונה אמן ואיש"ר בהתלהבות ובקול. ולאחר מכן נכנס לביהכ"נ הגדול זכרון משה ומתיישב עם הסידור ומתחיל בעבודת אמירת פסוקי דזמרה וברוך שאמר שירת הים וישתבח.

ובאן כבר לא נתקררה רוחו כלל וכלל, כי הלא זה היה עונג ונעימות נפשו להשתעשע ולהתרפק ברגשי אהבה וכיסופין אל אביו שבשמים ובשירי דוד עבדך נהללך ונשבחך, וזוהי היה משקיע עצמו כל כולו באמירת הפסוד"ז ושוכח מן כל העולם כולו ומלאו, ומתדבק בחיות ודביקות עצומה אל תיבות התפלה, והיה מתפרץ ומתלהב ומתענג באופן נשגב ונעלה עד מאוד. לפעמים בקול ובניגון מתוק ולפעמים בקפיצה וריקידה ותנועות עצומות בפניו ובידיו, ובכל סביבתו הורגש כמדורת אש להבת שלהבת קודש, ואין בכחה של עט ודיו להביע ולו במקצת שבמקצת את גודל היראה והמתיקות והכיסופין והדביקות שהרגישו וראו עליו עת היה עסוק באמירת פסוקי דזמרה וברכותיה.

ובמובן שהשעון לא תפס מקום כלל בעת הזאת (לכד אם היה כבר מאוחר וקרוב לזמן תפלה) והאריך באמירת הפסוד"ז כמה שהיה נמשך, לפעמים חצי שעה ואף יותר, ובגמרו יצא וחיפש מנין לאמירת קדיש וברכו.

אחרי קדיש וברכו, נכנס שוב לביהכ"נ הגדול והתיישב לעסוק באמירת ברכות ק"ש וק"ש בסילודין וביראה, כשהוא

נכנס לעולם הבריאה, עולם המלאכים, ואומר קדיש עמהם, וברכת אהבה רבה בהתרפקות והשתפכות הנפש בנעימות ובדביקות ואחריה ק"ש וברכת אמת ויציב, והכל במתינות ואמירת מלה במלה בדביקות המחשבה, ובכל קטע התפעלות מיוחדת ועבודה עצומה בפני עצמה.

ולקראת שמונה עשרה, יצא שוב לחפש מנין שעומדים להתחיל שמו"ע ונעמד עמהם יחד בתפלה בציבור, כשהוא משתדל לעמוד קרוב לכותל מבלי הפסק ונכנס אז ממש לדביקות, כשהוא שוכח לגמרי מכל עניני עוה"ז ועומד דבוק בתפלה לפני בוראו וע"פ רוב בלי תנועות וללא נייע וזיע, רק כאבן דומם וכבן המדבר עם אביו ופותח בשבחו של מקום ביראה ובדרך ארץ וממשיך בתפלות ובקשות, והכל כפי הנפסק בשו"ע הלכות תפלה, וראו כל הנוכחים עין בעין כי כאילו ר' נטע טס והגביה עצמו למעלה למעלה ורק גופו למטה ומחשבתו לגמרי למעלה, וכך עמד זמן רב לפעמים 15 - 20 דקות ויותר עדי גמרו שמו"ע.

אחרי תפלת שמו"ע פנה שוב לחפש מנין לשמיעת חזרת הש"ץ ולענות אמנים קדושה מודים וברכת כהנים, ולגמור שאר התפלה, כאשר כל חלק מן התפלה הוא עסק וענין בפני עצמו, קדושה מודים ברכת כהנים, אמנים, וידיו, י"ג מדות, נפילת אפים, והוא רחום, בריך שמיה, וקריאת התורה, אשרי ובא לציון, תפלה לדוד, שיר של יום, קטורת, ועלינו לשבח, כשבכל דבר רואים התחדשות והתפעלות והתבוננות בפני עצמו, ואמירתה בנועם ובמתינות כאילו רק זה עתה התחיל להתפלל ואינו אומר כי אם קטע זה, ומרותק כולו לתפלתו וכאילו שכח לגמרי שיש עוד מה לעשות במשך היום ואינו עתיד לצאת היום מביהכ"נ.

(מפי בנו הגה"ח ר' א. א. שליט"א)

ובכך מספר הג' ר' ב. כי התבונן עליו

בתפלתו וראה, כי בכל תפלה ותפלה, ראו הרבה פעמים באמצע התפלה איך שהוא פתאום מתלהב ומפשיל שרוולים ומתחיל מחדש, והיה ניכר בעליל כאילו חשב לעצמו כי עד עתה הרי לא התפלל כהוגן, אבל החליט הרגע הזה שמעכשיו הוא מתחיל להתפלל, אזוי ווי א יונגער בחור'ל, שמחליט שזה עתה הוא מצטרף לעדת המתפללים כהוגן, כך היה ניכר עליו בכל תפלה כמה וכמה פעמים.

והיה ר' נטע שש ושמח ומודה לה' שזכה לביהכ"נ כזה סמוך לביתו, כי הלא אין כאוצר היקר הזה בכל העולם, כי בביהכ"נ הזה יכולים להתפלל ולשפוך הנפש בתיבות התפלה במתינות וברוגע ולא לחשוש פן ושמא יפסיד אמירת קדושה ואמן וקדיש וכו', כי ב"ה יש מנינים לרוב ובכל זמן שצריכים תמיד יש מנין מוכן ומזומן, ואין צורך לקצר או למהר בתפלה.

אהבה בתענוגים - בתפלה

בחסידים הראשונים, ראו עליו על ר' נטע איך שהוא טובל בתפלתו בים של תענוגים עילאיים, כשכל עבודת התפלה היתה אצלו מעיין של כיסופין ושעשועים וגעגועים עצומים עם שמחה ונועם ותענוג ומתיקות נפלאה, וכמה שניסה להסתיר ולהצניע עצמו, היתה זאת פורצת חוצה ובולטת לרבים.

ופשר התענוג והשמחה כפי שנראה היה סובבים מכמה וכמה סיבות, הראשונה, מעצם קיום מצות ועבודת התפלה, שאצל ר' נטע, לקיים מצוות ה' רצונו היה דבר מחיה נפשות ונפשו התמלאה בנועם ועונג עילאי כשחשב והרגיש שהולך עכשיו ועוסק עתה בעשיית רצון הבוית"ש, והיה תמיד מלא התרגשות ושמחה מעצם קיום רצונו של מקום ומצוותיו.

והשניה, היא מהתענוג העצום של הדביקות בהש"ת ואהבת הש"ת בעת

ולתפלל... אני כבר אינני יכול...

התפלה בתשעה באב

ומספר ה"ר א. ר. י. מתי נתוודעתי ועמדתי קצת על גדלותו המיוחדת של ר' נטע, היה זה בעת שראיתיו בקלוז מתפלל ביום תשעה באב, כאשר כל עת תפלת שחרית התפלל מתוך התלהבות וחיות מיוחדת עד שלא היה ניכר כלל שום שינוי מתפלת יום אחר, במתניות ובמתיקות ובדביקות מתוך ישוב הדעת והתבוננות בכל תיבה, ברגשי קודש עצומים, והיה אפשר לחשוב אולי שכח שהיום ת"ב... אולם אח"כ כשהתיישבו על הארץ והתחילו באמירת הקינות, תיכף פרץ בבכי עז ובאמירת הקינות נשפכו דמעות צער וקינה מעיניו לרוב ומירר בבכי בעת האמירה, כאבל שמתו לפניו ואינו מוצא מנוח ותנחמין לנפשו, או אז ראיתי מה זה עבר ה', כשכל רגשותיו הנוראיים סובבים הולכים על ציר התורה והעבודה, כשהוא עבר נכון ומוכן ומזומן לעשות רצון קונו, ובשעת התפלה, אזי מתפללים כמו שצריכים להתפלל, ובשעת הקינות אזי בוכים ומקוננים כפי מה שצריכים לבכות ולקונן על חורבן ביהמ"ק וירושלים, כל דבר בעתו ובזמנו בשלימות המעשה והמחשבה.

[והמשיך ואמר הנ"ל, כי נזכר אז במה שהיה אומר הגר"ש שרייבר, ע"ז שיש הרומנים על החסידים שהם עובדים את ה' בשמחה גם בת"ב ואין ניכר עליהם אז הצער, והסביר הגרש"ש בשואלו וכי זה שברכת 'שלא עשני גוי' משמחת אותו - וכי אינו צריך לומר בת"ב ברכה זו? הלא גם בת"ב אומרים זאת. ואם זה משמח אותו מה הוא יכול לעשות...]

ברכת אשר יצר

כל ברכה ותהלה היתה נאמרת בהתבוננות מיוחדת ולא היה אצלו מציאות לומר ברכה ולא שום דבר

בצעירותו למד ר' נטע בכולל שע"י ישיבת מא"ש, והממונה היה ר' אליעזר חזקלסון, וכמובן שר' נטע עקב האריכות בתפלה איחר בהגעתו לכולל, ור' אליעזר פנה אליו בנועם ובתחנונים ואמר לו, ר' נטע, הלא אין אנו רוצים להוריד לך מן המשכורת הדלה שמקבלים האברכים בכולל, ע"כ אבקש מאוד שתתאמצו להגיע בזמן לכולל, שלא נצטרך להוריד לך מן המילגה... בפרט שצריכים אותכם כאן בכולל האברכים הלומדים שפשוט מתענגים לדבר עמכם בלימוד וכשר' נטע נמצא בכולל הוא מרים ומלהיב ומחיה את כל הלומדים.

ויען ר' נטע בפשטות ובתמימות ובדרך ארץ ואמר, כי אכן האמת הוא שהצדק אתכם, ואף אני ברצוני כל יום להגיע מוקדם ולא לאחר, ושלא תצטרכו להוריד מהמילגה... הכל נכון ואמת וקיים... אכן מה אעשה שאין הדבר תלוי בידי, כי כשנכנסים לביהכ"נ זכרון משה ומתחילים להתפלל ולומר לפני השי"ת "הודו לה' קראו בשמו - הודיעו בעמים עלילותיו" ובעת דברו התחיל להתלהב מעצם הזכרת הפסוק, - הלא אמירת הפסוקים האלה הוא כ"כ גישמאק, הנועם והתענוג העליון שוטפת את הנפש המתענגת ומתעדנת בתענוגים ועדונים עילאיים וממילא שוכחים מן הכולל ומן המילגה ומן ר' אליעזר, אבל לא שח"ו אני מזלזל בזה ובכם...

כמה אני מקנא בך שתוכל להתפלל...

אף הוא עצמו התבטא לפעמים, כאשר גמר כבר את התפלה, ובדרכם של חסידים היה בשפלות ובהכנעה על שכך נראית תפלתו... ומאידך נפשו מלאה בכיסופין ותאוה לשוב ולהתפלל עוד, ס'איז דאך אזוי גישמאק, וכשפגש א' מירידיו שהגיע זה עתה לתפלה, היה אומר מתוך כיסופין וחמדה, כמה אני מקנא בך על שאתה עדיין יכול להתחיל

התפלה, השתפכות הנפש ודיבורה לפני קונו ואמירת שבחי המקום, והודיה לה'. והתחיות והבקשות לפניו, שכל אלו מלאים בתענוגים וגעגועים של בן המרגיש אבוד ורחוק מאביו ופוגש אותו ומתקרב אליו ומדבר עמו ומבקש חפציו ורצונותיו ואביו שומע ואוהב להקשיב ולהאזין לו.

ובמיוחד בעת אמירת שבחי ה' והודאה על נפלאותיו וחסדיו, ובפסוקים שמורים על האמונה והבטחון, ועל אהבת ה' את עמו, והפסוקים שיש בהם בקשות על רוחניות ועל התקרבות לה', התענוג והמתיקות והנועם שנטפו מפיו בעת אמירת קטעי תפלה אלו, התנועות והרקידות ואור פניו שהאירו באור יקרות אז, אינם ניתנים לתיאור, כי נעלים הם מכל השגה.

ובה מספר ר' ק. ש. פגשתי אותו פעם בזכרון משה בעת התפלה ושמעתי איך שהוא אומר הפסוק "גדול אדונינו ורב כח לתבונתו אין מספר", במתיקות כזאת והתבוננות ובדביקות והתרגשות נוראה, עד שהרגשתי שאני פשוט נמס מגודל הנעימות וההתרגשות, ונכנסו הדברים בקרבי וכבר עשרות שנים שכשאני מגיע לפסוק הזה מתעורר בי המחזה והקול הנפלא שראיתי ושמעתי אז ואיני יכול לשכוח זאת לעולם...

ועד"ו מספר ר' פ. ב. ש. ישבתי בילדותי לידו, ואני זוכר עד היום איך שנכנס פעם לביהכ"נ בעש"ק והתחיל באמירת הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, כשהוא פשוט מתפרץ ברגשי אש קודש נוראים של שמחה והודיה לה' ובקול חזק ובהתלהבות כזאת, כשתנועות ידיו מלווים ומגבירים את המחזה הנורא ואני ואחי שישבנו לידו פשוט נפל עלינו יראת הרוממות וברחנו מן המקום, מגודל חרדת אלקים שאחזה בנו.

התפלה כ"ב גישמאק עד ששובח מהכל

ומספר אחיו הר"ח ר' מוטל, כי

שבקדושה במהירות ובהילות, ובפרט בעת אמירת השם שהיה ירא וחרד ואומרה בהתרגשות מיוחדת. ולדוגמא ברכת אשר יצר הנאמרת כמה וכמה פעמים ביום, אולם אצל ר' נטע, בכל פעם היא עבודה בפני עצמה כאילו אומר לראשונה ברכת אשר יצר. ואין קיים בכלל מושג של "הרגל", בכל יום ובכל עת יהיו בעיניך כחדשים.

ולא פעם היה, שכבר עמד מוכן ומזומן לעשות משהו או ליסוע למקום מיוחד, ובאיחורו היה מפסיד מה שרצה לעשות אולם אם נודמן לו עכשיו אמירת אשר יצר, לא היה שייך שיזדרז אפילו במעט בגלל שצריך ללכת וליסוע וכדו' והמונית או האוטובוס כבר נוסע ויפסיד אותו, אלא אמר אשר יצר במתינות ובכונה עצומה כאילו כל הזמן לפניו (וכמו שאומרים די גאנצע וועלט איז יעצט גישטארבן) ואם היה מפסיד הנסיעה וכדו' לא קרה כלום.

יודעו כולם, כי אצל ר' נטע כל ברכת אשר יצר היא עבודה נפלאה וקדושה, עד שמסופר כי גיסו הרה"ח ר' שמואל חיים שור ז"ל התבטא פעם בפני א' ממכריו של ר' נטע, שהכירו בימי ילדותו וברבות הימים ירד הלה קצת מן הדרך רח"ל, ופגש פעם בר' שמואל חיים ובירר אצלו מה קורה עם ר' נטע ומהיכן מתפרנס... ה"בטלן" הלזה... ור' שמואל חיים ברוב התרגשות, כשראה שהלה מזלזל קצת בה"בטלן" ר' נטע, אמר לו בהתרגשות, מר' נטע אתה מדבר, אני הייתי מוותר על ב' החנויות שיש לי (היה לו אז ב' חנויות שמהם התפרנס בהרחבה בס"ד) בשביל "אשר יצר" אחד של גיס ר' נטע....

למוד סדר תפלה אצל רבו הק'

"רבי" גדול היה לו לר' נטע על ענין ה"תפלה", כמו ששח הוא בעצמו בערוב ימיו בעת שכבו על ערש דוי מתייסר ביסורים נוראים וחולי מסוכן מאוד

ומקורביו דברו עמו על ענין התפלה לביטול הגזירה וריפוי חוליו הנורא, ובאמצע דבריו נענה ואמר, אילו היה יודע שיש כיום יהודי שיכול להתפלל כמו שהתפלל הרבי הק', הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זי"ע, היה פונה אליו לבקש שיתפלל, וכדאי היא תפלה כזו להסיר החולי ולבטל הגזירה.

והמשיך וביאר דבריו בספרו, מה שראה אצל הרה"ק מהוסיאטין, מה נקרא "תפלה", כי בעת מלחמת העולם הנוראה נפל כידוע פעם א' פצצה גדולה בלב עיר תל אביב והפיצוץ והקול הנורא ורעד האדמה מנפילת הפצצה נשמעה והורגשה במרחק מאות מטרים, והיה זה סמוך לביהכ"נ של הרה"ק מהוסיאטין, כשהוא עמד אז באמצע תפילת שמו"ע, וכל הקהל שעמד בביהכ"נ נחרדו ונבהלו עד עומק נשמתם והתפזרו בבהלה, והרה"ק נשאר לעמוד על מקומו מבלי נוע ובלי זיע בדביקות עצומה וראו כולם במוחש כי לא שמע ולא הרגיש כלום, ובגמרו להתפלל ופסע ג' הפסיעות הבחין כי יש בהלה גדולה והקהל מפוזר ומפורד, ושאל היכן הקהל, וראו בעליל כי אינו יודע כלל שהיה פצצה ולא הרגיש כלום....

עצה והכנה לתפלה ראית פני

רבו

הרה"ח ר' יעקב אייזנבאך היה מספר, פעם הרגיש ר' נטע לפני התפלה שאין לו את המוחין והישוב הדעת הנכון לעמוד ולהתפלל עתה, ועלה בדעתו כי אילו יזכה לראות את פני רבו הק' אזי יפתח לבו ויתעורר נפשו ויוכל להתפלל כהוגן וכמבואר בספה"ק ענין זה. וכי מה לא עושים בשביל להתפלל קצת יותר כהוגן... וקם ועשה מעשה ועצר מונית ונסע אל רבו הרה"ק מהוסיאטין (כנראה שהיה זה כששהה הרה"ק מהוסיאטין בירושלים, בחודשי הקיץ). וזכה להביט בפני קדשו, ואח"כ חזר ונסע לזכרון משה

והתחיל להתפלל... [ע"ד שכתב בשו"ת הרדב"ז (ח"ג סי' תע"ב) עוד אמרו בספרי החכמה כי בהיות האדם מתכוון אל רבו ונותן אליו לבו תתקשר נפשו בנפשו ויחול עליו מהשפע אשר עליו ויהיה לו נפש יתירה וז"ש והיו עיניך רואות את מוריד... וכן התהלל רבינו הקדוש שאם היה רואה את פני הרב היה מגיע למדרגה עליונה... וזה הטעם עצמו בתפילה כי בהבט האדם אל אוהביו או לקרוביו או לרבו או למי שדעתו נוחה תתעורר נפשו אל הכוונה העליונה וניתוסף עליו רוח ממרום, וכו'].

יצד אוד

היה זה, למחרת גמרו לשבת שבעת ימי אבילות על פטירת בתו הקטנה שנחנקה למוות רח"ל, בהיותה בת שנתים, והרבה הפצירו והעתירו בתפלה ובקשה עבור רפואתה, ולבסוף שבקה חיים לכל חי, רח"ל, והיה למחרת היום רואה א' ממקורביו וידידיו איך שר' נטע הולך להתפלל תפלת שחרית ובדרכו לביהכ"נ היה ניכר שמוחו תפוס במחשבות שונות, ומבחוץ היה נראה כאילו הוא שקוע במחשבות נוגות של צער ועגמ"נ וחשב הלה כי כנראה ר' נטע מהרהר בצערו וביגון על האבדה הכבידה שהיה לו בשבוע הקודם, אמנם התפלל ותמה הלה, וכי איש כר' נטע יתהלך כ"כ אפוף יגון וצער, הלא הוא הדמות המהלכת לפני המחנה בהיותו דוגמא לאמונה ובטחון ושמחה, ובפרט שאצל ר' נטע היה ענין הצער והיגון דבר פסול ורחוק, וראה בזה כעין כפיות טובה להשי"ת והעלמה מרוב הטובות שעושה לנו ה' והחליט לנסות ולדובב את ר' נטע ולהוציא ממנו מה הם מחשבותיו הנוגות והכואבות בעת כזאת.

ובידוע שאצל ר' נטע היה מאוד קל להוציא ממנו לדעת מה שחושב, כשחשב עניני עבודה ואמונה ובטחון, כי לא ראה בזה שום חשיבות ומעלה,

כי אם דבר פשוט ונכון, ובטבעיות ופשטות היה משתף הרבה פעמים את האחרים במחשבותיו, כשנוהג בזה טובת עין עם אחרים, שיהיה להם גם תועלת והתעוררות זו שיש לו עתה ואכן המקורב הנ"ל כך עשה והתחיל לדבר עם ר' נטע ולדובב אותו על מחשבתו לפני התפלה ועל הבעת הצער שהשתקף מצורתו והילוכו בעת הליכתו לעבר ביהכ"ג.

וסיפר לו ר' נטע בתמימות ונקיות, למה היה נראה כ"כ שבור ודואג, כי התבונן היום ביצאו לתפלה, הלא עומדים אנו לברך ברכת "יוצר אור", וממילא אני צריך להתבונן ולהתעמק בגודל חשיבות ונחיצות מתנה זו שנתן השי"ת לברואיו, ה"אור", כי מרוב ההרגל וממיעוט ההתבוננות, אנו לא מרגישים עד כמה יקרה ונחוצה היא בריאה זו של האור.

ע"כ החליט לדמיין לעצמו ולצייר במוחו, איך היה נראה העולם לולי ה"אור", איך היו קמים בבוקר ולא רואים איך ללכת ואיך ליטול ידיים ואיפה נמצאים הבגדים וכמה מירחא היו טורחים בכל פעולה שרצו לעשות וכמה צער ועגמו"ג היה נגרם כתוצאה מהחושך, הן בבית הן ברחוב, הן לגוף והן לנפש, כי היו נופלים וניזוקים ומתבלבלים מחוסר ידיעה, והתבונן בזה באריכות ובפרטות עד שהרגיש היטב הצער הנורא והנזקים והעגמו"ג, שהיו מנת חלקו של כל אדם אילו היה רק חושך.

ואז, התבונן ודמיין לעצמו, איך שבא אחד ומגלה ומחדש דבר חדש שנקרא "אור", ופתאום רואים איך שהולכים ואיך שאוכלים ומוצאים מה שמחפשים ואין ניזוקים ונופלים וכו'.

~ שלא עשני גוי ~

שמחה והודיה לה'.

פעם בא אל ביתו בבוקר פועל שהזמינוהו לעבוד שם, ולפני שהתחיל ברכות השחר, שאל לב"ב על הפועל אם הוא יהודי או גוי, וכשענו לו שהוא גוי, התלהב ואמר, יעצט וועל איך גיין מאכן א ברכה! היודעים אתם איזה ברכה? "שלא עשני גוי" והתחיל לברך ברכות השחר, בהתלהבות ושמחה עצומה, ובפרט בברכת שלא עשני גוי שמח והתלהב ביותר, בהראותו על הפועל הגוי ואומר "שלא עשני גוי".

והיה זה מחזה נפלא, לראות הרגשתו של יהודי, המרגיש בשפלותו וחושבו, הנה, הלא יתכן היה שגם אני הייתי במצב הזה של הגוי השפל הלזה... וכמה עלי להודות ולהיות מאושר על שזכיתי שאין אני כמוהו...

ובך היה תמיד מכנים שמחה ועוז בבני ביתו שיזכרו וישמחו בזה שזכו להיות יהודים ובניו של מקום...

וכו'... כמה שמחה ורגנה היתה פורצת לפתע מכל בני היקום כולו, כמה היו מודים משבחים ומהללים לזה שהמציא וגילה את ה"אור", והפך ושינה את כל החיים ממרורים וקשים למתוקים וקלים, וממילא כמה עלינו להתבונן ולהודות לה' על יצירת האור, אחרי שמתבוננים ומבינים עד היכן גדלה ועצמה חשיבותה ויקרותה של האור וכמה טובה וברכה נגרם לנו על ידה.

וסיים ר' נטע והסביר לפלוני, הנה בשעה זו שראית אותי מהורהר במחשבתי וכאילו שקוע בצער, היה זה לפני שהמציא הלה את ה"אור" ועדיין הייתי במצב של החושך, כשתאירתי לעצמי כל הצער והעגמו"ג שהיה מנת חלקי לולי האור...

"גוי חדש" על הברכה

ובשהתחלפו הנשיאים בבית הלבן בארה"ב ועל כס הנשיאות עלה הנשיא רייגן אמר בביתו בהתרגשות ובשמחה "בז היינט האבן מיר גימאכט די ברכה "שלא עשני גוי" אויף קארטער, יעצט מאכן מיר אויף רייגן, והסביר ואמר, וכי על מי אנו עושים הברכה שלא עשני גוי, על הגוי השפל והפשוט? אויפ'ן פשוט'ן אראבער? ניין! אויפ'ן אמאראקאנער נשיא, [לא ולא, אלא על הנשיא הגדול של ארה"ב].

והוסיף בבז ובביטול ואמר, רייגן, ער וועט זיך אויכעט ריקן, ער וועט זיך אוועק רוקן בקרוב אז משיח וועט במהרה קומען, (הוא גם יוזו ממקומו (רייגן) הוא דומה לחיבת ריקן - באדיש, שמשמעה לזוז) כשמשיח יבא במהרה.

ובשבת קודש שאחרי הבחירות המשיך להתלהב ולחזור על גודל השמחה, והתבטא בבית ואמר: היינט

פרק מיוחד בחייו היה ענין השמחה של "שלא עשני גוי" כשדברי ה"בית אהרן" משמשים נר לרגליו, שאמר הבית אהרן שתובע מהאברכים "שמחה" פשוט מעצם היותו "יהודי", ואמר, שכשאדם קם בבוקר ממטתו ואומר "שלא עשני גוי" ואינו מרגיש שמחה, הרי הוא בגדר כפוי טובה, שחסר לו בהכרח בטובת השי"ת שעשה עמו שעשאו "יהודי" ע"כ.

ור' נטע היה בוער כאש ומתלהב תמיד בשמחה ורגשי הודיה עצומים להשי"ת על גודל הזכיה שזכה להיות יהודי, וחזר ע"ז תמיד והשריש דבר זה בבני ביתו ובתלמידיו, עוד ועוד, כי מחובתינו לשמוח ולהודות ולצאת מן הכלים, מזה שזכינו להיות יהודים, והיה באמת שמח ומתרגש תמיד בעת ששח מענין זה.

ובפרט בעת אמירת הברכה "שלא עשני גוי", היה כולו אש להבת שלהבת קודש של שמחה והתרוממות, ומפעם לפעם היה מתפרץ באופנים שונים של

האבן מיר גיהאט א פרייליכן שבת, א נייעם גוי אויף די ברכה, כי היה לנו גוי חדש על הברכה שלא עשני גוי.

[ובדבריו אודות זה הגביר וחזק השמחה שאנו יהודים והולול והריחוק והבוז שאנו רוחשים לגוי ובעידנא דחדוותא סיפר פעם סיפור שהיו חסידים מספרים (ששמעו על הנבאי של הרה"ק מהוסיאטין) כי חסידים נסעו פעם בעגלה לרבים ושמחו שמחה גדולה על גודל הזוכה שזכו לנסוע לרבי, ועמד שם גוי אחד, העגלון, שתמה ושלא הבין פשר שמחתם, ושאל אותם לשמחה מה זו עושה, וחשבו מה יוכלו לענות לגוי וכי גוי יוכל להבין השמחה מזה שנוסעים אל הרבי, ענה לו (הנבאי הנ"ל) בא ונספר לך, כי פעם אחת היה מעשה בשבת קודש שישבו חסידים יחד ובאמצע נכבה הלאמפ, והיה לנו צער מזה, ואח"כ בא גוי והדליק הלאמפ לצרכו, ונתנו לו יי"ש, והיה שמחה גדולה על שנהיה אור, ומאז אנו יודעים שכשיש גוי שמחים, ושוב מעשה, שאחד מבני משפחתו הכריחוהו להתייצב לצבא והיה לכל בני המשפחה צער ודאגה ע"ז, ולבסוף שחרר אותו הרופא מפני שהיה לו "פאראך" ושמחו מאוד, ומאז אני יודע שכשיש פאראך שמחים ג"כ, ועכשיו שנודמן לידינו גוי פאראך, כמה גדול שמחתינו.]

למה עלינו לידע מי נבחר לנשיאות ארה"ב

ובענין זה סיפר א' מלומדי ישיבת מאה שערים, בה למד ר' נטע, כי בא' ממערכות הבחירות לנשיאות ארה"ב ניגש פ"א ר' נטע להאברכים שדיברו אודות הבחירות ובירר ושאל מי נבחר לנשיאות, והאברך הנ"ל התפלא ותמה מה לו לר' נטע עם נשיאות ארה"ב ומה לו לחדשות בכלל, הלא ר' נטע הוא משכמו ומעלה ואין לו שייכות לשום עניני גשמיים וחדשות, וכנראה היה לו איזה ענין וסיבה לזה.

והחליט האברך, לדבר עם ר' נטע, באופן שיוכרח להסביר לו למה בירר וחקר ע"ז, וניגש לר' נטע ואמר לו בהתחכמות, ר' נטע, מעתה הותרה הרצועה וכבר מותר לדבר חדשות, כי אם ר' נטע כבר מתעניין בחדשות ומברר מי נבחר לנשיאות ארה"ב, הרי זה אומר כי התירו פרושים את הדבר ומותר בודאי לנו לדבר נייעם...

ובמובן למשמע דברים אלו הוכרח ר' נטע להסביר לו, ובפרט כשיש חשש שלא יהא ח"ו חילול השם ונענה ר' נטע והסביר לו, כי היות שעל כל א' מישראל לידע ולזכור תמיד גודל הזוכה והגדולה שיש לו בהיותו יהודי ושעל כן שאנו מברכים כל יום שלא עשני גוי, ועלינו להכניס בלבנו שמחה והכרה בגודל הטובה שזכינו להיות מבנ"י, וממילא עלינו להתבונן, וכי אנו מברכים ע"ז שאנו לא מגויי הארצות הנבזים והשפלים ועובדי האדמה והזבל, וכי רק על זה אנו מודים ומשבחים ושמחים, אם כן זה לא נקרא עדיין שאנו מכירים בחשיבות וגדלות ערך נשמת ישראל ולא די בכך כלל, אלא אנו מודים ומהללים גם על זה שאנו לא גויים נכבדים וחשובים ורוזני ארץ ו שליטי תבל, כי כל מחמדי תבל ומלואה וכל נכבדיה ושריה ו שליטיה כאין וכאפס חשובים נגד גדולת ויקרת איש ישראל, אפי' פשוט שבפשוטים.

וע"כ, היות שבזמנינו הגוי הכי גדול ונכבד וחשוב בכל רחבי תבל, הוא הגוי הנבחר לנשיאות ארה"ב ובכך יש בנותן טעם, לשאול ולברר מי הוא הגוי הנבחר לכך ולחוש בגדולתו ושמחתו וכבודו הגדול בעיני אדם ובפרט בעת בחירתו שאז הוא שיא גדלותו וכולם מקנאים בו ואז להתבונן ולהשכיל בלבנו לשמוח להודות ולשבח על זה שאנו זכינו להיות מעם ישראל, ואפילו מפשוטי עם, ולא להיות גוי, אפילו הגוי הנכבד והחשוב ביותר עלי תבל. (מהגר"צ גוטפרב הי"ו)

לפני אמירת שלא עשני גוי בירר מי נבחר לנשיאות ארה"ב

ועד"ז היה מעשה פ"א בביהכ"נ זכרון משה, כשלפני התפלה ניגש ר' נטע ושאל לאנשים המתקהלים מי זה שנבחר אתמול לנשיאות ארה"ב וכאן כבר גברה הפליאה שבעתיים, הלא לפני התפלה משתדלים ומהדרים לא לדבר דברים בטלים בכלל, ובפרט איש כר' נטע, ואיזה פנים יש לכך שהוא יגש וישאל לפני התפלה, מי זה שנבחר להיות נשיא ארה"ב, ואכן א' ממקורביו ניגש ברוב פליאתו והרצה לפניו את שאלתו ותמיהתו.

ויען ר' נטע ברוב חיבה והתלהבות ואמר לו, הנה, הזמן הנכון והמוכשר להתעניין מי נבחר להיות נשיא ארה"ב, הוא דוקא עכשיו, כי באמת אין זה עניינינו לידע מי נבחר לכך, כי אנו עם לבדד ישכון וכל גויי הארץ ועניניהם כאין וכאפס חשובים בעינינו.

אולם, לפני התפלה, בשעה שאנו עומדים לברך ולהודות בברכת שלא עשני גוי, על זה שזכינו להיות מעם חבל נחלת ה', זה הזמן להתבונן בדבר, וכי אנו שמחים ומברכים רק ע"ז שאנו לא גויים פחותים ושפלים עניים ודלים, הלא אם כן אין אנו מכירים מספיק בגודל חשיבות הישראל ובעומק השבח והברכה, אם כן"ה אנו שמחים על זה שאנו לא פראסמע גויים, ולכן הזמן עכשיו להתבונן בגדלותו וחשיבותו והנאתו והצלחתו של זה שנבחר עתה לנשיאות ארה"ב, שענייני כל יושבי תבל נשואות עתה אליו ומייקרים ומכבדים אותו בכל הכבוד והיקר, ועתה אנו מתייצבים ומתחילים להודות ולשבח לה' ע"ז שלא שם חלקנו מגויי הארצות ואף לא להיות הנשיא הגדול והמהולל... כי צפורני רגלו של האחרון והפשוט מעם ישראל גדול וחשוב אלפי ידות מהגוי החשוב והמהולל ביותר בכל רחבי

תבל. (מהרה"ח ר"נ כהן הי"ו)

היכן כתוב 'אמפרי' בסידור...

ומעשה נאה אירע גם בשנת תשל"ד שנערכו הבחירות בארה"ב בין המועמדים שנקראו בשם אמפרי וניקסון, והיה זה לפני עריכת הבחירות, שהיו נוגעים אז מאוד לתושבי ארץ ישראל עקב רוחות המלחמה שנשבו באיזורינו, וע"כ התעניינו ודנו ע"ז הרבה אלו המתעסקים ובוחשים בחדשות.

ואז ביום שלישי בערב, עת שהיו בחורי החבורות מתאספים בשיבה הגדולה תפארת ישראל דחסידי באיאן, והג"ר נטע היה מוסר שם חבורה כל שבוע, והנה בהגיעו רואה הוא איך שעומדים כמה בחורים ומדברים בלהט ובסערה אודות המועמדים לנשיאות וכו' וכו', ולר' נטע מאוד לא נעם הדבר לראות בחורים יקרים מבני עם ישראל קדוש עומדים ומדברים בהתפעלות מאיזה שני גויים שעומדים להתמודד על נשיאות ארה"ב, בו בזמן, שהבחור הכי גרוע ושפל הוא חשוב אלפי אלפים ורבבות פעמים יותר משני הגוים המועמדים לנשיאות גם יחד. ומה הם מתפעלים מהם כ"כ, למה אין הם מבינים שמדברים משני גוים פחותים ופשוטים שאין שום כלפי הבחורים אפי' כקליפת השום.

ור' נטע בהיותו אמן התוכחה והמוסר,

ומוצא תמיד העצה והתכונה בס"ד איך להכניס ולהנעים את דברי התוכחה לפעמים בליווי מילתא דבריחותא ופעמים במילתא דתמיהה, ובשאר אופנים, גם כאן הוא פונה לפתע לעבר קבוצת הבחורים ושואל בקול "מי יודע היכן כתוב 'אמפרי' בסידור"? והבחורים שלא הבינו פשר השאלה, הסתכלו וא"ז בתמהון, וכי היכן צריך להיות כתוב "אמפרי" בסידור, ומה רוצה מהם ר' נטע כעת...

אמנם בעודם תוהים וחושבים להבין פשר שאלתו המוזרה של ר' נטע, פונה ר' נטע ופוסע לאיטו לעבר ארון הסידורים ומוציא סידור מהארון ופותח בברכות השחר ומראה להם באצבע, הנה רואים אתם היכן כתוב בסידור, "בא"י אמ"ה "שלא עשני גוי"

או אז הבינו ותפסו כונתו העמוקה והחביבה של ר' נטע, בהיותו רומז להם באהבה מגולה ותוכחה מסותרת, הנה אתם מברכים כל יום בשם ומלכות ומודים לה' על "שלא עשני גוי", שברוך ה' אנו איננו אמפרי ולא ניקסון, כ"כ מאוס ופחות הוא בעינינו להיות גוי, שאנו כל יום ויום מברכים שוב ע"ז, והנה כאן עומדים ומדברים מהם בהתפעלות מסויימת, כאילו הם נבחרים הבריה ופארי היצירה... ויותר לא היה צריך להכביר במלים, כי הפנימו כולם את המסר התקוף והנעים. (מהרה"ג רח"י פקשר הי"ו)

עד היכן גודל השמחה להיות יהודי

וסיפר הרה"ח ר' בנימין שמינברג שזכה ללמוד עמו בחברותא (היה זה כשביקש ממנו ר' נטע ללמוד עם א' מבניו, ואז ענה לו ר' בנימין ואמר כי הוא מסכים לכך, אבל במקום תשלום כספי הוא מבקש תשלום יותר נכבד, והוא שר' נטע ילמד עמו תמורת לימודו עם בנו... וכן עשה)

ופעם בעת דברו מגודל עוצם חשיבות וכח של כל א' וא' מישראל, ורצה להביע ולבטא את עוצם היקר והחשיבות, התחיל ואמר כך: תאר לך, שכאן עומד יהודי א' מבני חולה ומיוסר ביסורים עני ומדוכא ומסכן ואף רחוק מאוד מדרגת יהודי הגון, ובקושי שומר שבת ומניח תפילין וקורא ק"ש ומתפלל במהירות ובפשטות כפשוט שבפשוטים, ומצד השני עומד במלא הדרו ויפיו הנשיא הנכבד והנבחר של ארה"ב ששמעו וגדלו הולך מסוף העולם ועד סופו, והיהודי השפל והפשוט הזה קם מלא קומתו ומביט לעבר הגוי הגדול והנכבד הלזה, ומתחיל לברך בשם ומלכות ואומר בא"י אמ"ה שלא עשני גוי... הלא זה מה שאנו עושים דבר יום ביומו, כתקנת חז"ל, הרי ברור ומפורש להדיא כמה גדול ערך כל א' וא' מישראל עד אין שיעור ואין חקר...

הודעה ובקשה

לכל קוראי הגליון הזה, היות שמתכוננים אנו בס"ד להו"ל ספר מלוקט מעובדות והגיגים ואמרות נפלאים מהגהה"ח ר' נטע זצ"ל, ע"כ נבקש כי כל מי שיש תח"י מאמר או עובדה, וכן תיקון טעות או הערה והארה על מה שנדפס - נא יאיל בטובו לפנות להר"ר יהושע וועג הי"ו או לטל' 05271-60594 או לפקס' 077-3182145

התודה והברכה

להרה"ג רבי יצחק ביסטריצקי שליט"א

על שבזכותו ועזרתו החשובה יוצא לאור עולם קונטרס זה

יהי רצון מלפני אבינו שבשמים

שיזכה להצלחה וברכה בכל הענינים ולנחת דקדושה

מכל יוצ"ח ולהרבות בעולם כבוד שמים

ולזכות את הרבים תמיד וכו"ס ברו"ג